

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja • Yritykset • 21/2017

Alueellinen matkailutilinpito

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Alueellinen matkailutilinpito

Matkailun talous- ja työllisyysvaikutukset maakunnittain 2013–2014

ISSN verkkojulkaisu 1797-3562

ISBN verkkojulkaisu 978-952-327-220-0

Kuvailulehti

Julkaisija	Työ- ja elinkeinoministeriö	4.5.2017
Tekijät	Ossi Nurmi, Teemu Okkonen	
Julkaisun nimi	Alueellinen matkailutilinpito; matkailun alueelliset talous- ja työllisyysvaikutukset 2013–2014	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja TEM raportteja 21/2017	
Diaari/hankenumero		Teema Yritykset
ISBN painettu		ISSN painettu
ISBN PDF	978-952-327-220-0	ISSN PDF 1797-3562
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-220-0	
Sivumäärä	61	Kieli Suomi
Asiasanat	Matkailu, matkailukysyntä, työllisyys, alueet, maakunta	
Tiivistelmä <p>Matkailutilinpito, tai matkailun satelliittilinpito (TSA, Tourism Satellite Accounts), on tilastojärjestelmä, jossa matkailun talous- ja työllisyysvaikutuksia kuvataan monipuolisesti ja kattavasti. Se on kehitetty laajassa kansainvälisessä yhteistyössä mm. YK:n, UNWTO:n (World Tourism Organization), OECD:n ja EU:n toimesta. Matkailutilinpidon laajentamisesta aluetasolle antaa yleisiä suuntaviivoja mm. UNWTO.</p> <p>Hankkeessa perustettiin laskentajärjestelmä matkailun maakuntatason talous- ja työllisyysvaikutuksien tuottamiseksi. Tuotettava tietosisältö on maakuntien välillä vertailukelpoinen ja sisällöltään vastaava kuin valtakunnallisessa matkailutilinpidossa, jota on nykymuodossaan tuotettu vuosilta 2011-2014. Edellisen kerran alueellisen matkailutilinpidon tietoja on tuotettu vuodelta 2002 silloisen kauppa- ja teollisuusministeriön toimeksiannosta.</p> <p>Hankkeen päätulokset koostuvat vuosien 2013 ja 2014 maakuntakohtaisesta matkailukysynnästä, matkailun aikaansaamasta arvonlisästä eli bkt:sta sekä työllisyydestä matkailutoimialoilla.</p> <p>Yhteenveto vuoden 2014 tuloksista</p> <ul style="list-style-type: none">• Koko maassa matkailun osuus bkt:sta oli noin 2,5 prosenttia. Matkailun osuus bkt:sta oli koko maan keskiarvoa suurempi vain Ahvenanmaalla (14,9 %), Lapissa (5,9 %), Kainuussa (3,9 %), Etelä-Savossa (3,6 %), Etelä-Karjalassa (3,2 %) ja Uudellamaalla (2,7%).• Matkailukysynnästä lähes puolet kohdistui Uudellemaalle. Alueellisesti matkailukysyntä painottui Uudenmaan lisäksi erityisesti Lappiin, Pirkanmaalle, Varsinais-Suomeen ja Pohjois-Pohjanmaalle. Matkailukysynnästä yli 70 prosenttia kohdistui näihin viiteen maakuntaan.• Kotimaan matkailu tuotti yli 70 prosenttia matkailukysynnästä. Ulkomaisen kysynnän osuus oli yli neljänneksen vain Uudellamaalla, Lapissa, Etelä-Karjalassa, Ahvenanmaalla ja Kymenlaaksossa.• Matkailutoimialoilla työskenteli koko maassa 137 000 henkilöä eli 5,5 prosenttia työvoimasta. Tätä korkeampi matkailutoimialojen työllisten osuus on Lapissa (7,5 %) ja Ahvenanmaalla (14,7 %), Uudellamaalla (6,3 %), Etelä-Karjalassa (5,8 %) ja Pirkanmaalla (5,6 %). <p>Alueellisen matkailutilinpidon taulukot on julkaistu Finpro Visit Finlandin tilastopalvelussa: http://visitfinland.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/VisitFinland/</p>		
Kustantaja	Työ- ja elinkeinoministeriö	
Julkaisun jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi	

Presentationsblad

Utgivare	Arbets- och näringsministeriet	4.5.2017	
Författare	Ossi Nurmi, Teemu Okkonen		
Publikationens titel	Regionala satelliträkenskaper för turismen, turismens inverkan på den regionala ekonomin och sysselsättningen 2013 – 2014 (Alueellinen matkailutilinpito; matkailun alueelliset talous- ja työllisyysvaikutukset 2013 - 2014)		
Publikationsseriens namn och nummer	Arbets- och näringsministeriets publikationer ANM rapporter 21/2017		
Diarie- /projektnummer		Tema	Företag
ISBN tryckt		ISSN tryckt	
ISBN PDF	978-952-327-220-0	ISSN PDF	1797-3562
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-220-0		
Sidantal	61	Språk	Finska
Nyckelord	turism, efterfrågan på turism, sysselsättning, regioner, landskap		
<p>Referat</p> <p>Turismräkenskaper, dvs. satellitkontot för turism (TSA, Tourism Satellite Accounts), är ett statistiksystem som beskriver turismens effekter på ekonomin och sysselsättningen på ett mångsidigt och täckande sätt. Systemet har utvecklats inom ramen av ett omfattande internationellt samarbete med bl.a. FN, UNWTO (World Tourism Organization), OECD och EU. Allmänna riktlinjer om utsträckande av turismräkenskaperna till den regionala nivån ges av bl.a. UNWTO. Inom projektet inrättades ett redovisningssystem för att producera uppgifter om turismens inverkan på ekonomin och sysselsättningen på landskapsnivå. Det datainnehåll om olika landskap som produceras är jämförbart sinsemellan och motsvarar innehållsmässigt de riksomfattande turismräkenskaperna, som i deras nuvarande form har sammanställts från åren 2011–2014. Regionala turismräkenskaper sammanställdes senaste gången om år 2002 och då på uppdrag av dåvarande handels- och industriministeriet. Projektets huvudresultat består av den landskapsvisa efterfrågan på turisttjänsterna åren 2013 och 2014, det mervärde som turismen skapat, dvs. bruttonationalprodukten (BNP), samt av sysselsättningen inom de olika sektorerna av turismen.</p> <p>Sammandrag av resultaten från år 2014</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turismens andel av BNP i hela landet var cirka 2,5 procent. Turismens andel av bruttonationalprodukten översteg genomsnittet i hela landet endast på Åland (14,9 %), i Lappland (5,9 %), Kajanaland (3,9 %), Södra Savolax (3,6 %), Södra Karelen (3,2 %) och Nyland (2,7%). • Nästan hälften av efterfrågan på turisttjänsterna riktade sig till Nyland. Regionalt sett låg tyngdpunkten i efterfrågan utöver Nyland särskilt på Lappland, Birkaland, Egentliga Finland och Norra Österbotten. Över 70 procent av efterfrågan på turisttjänsterna riktade sig till dessa fem landskap. • Inrikesturismen genererade över 70 procent av turismefterfrågan. Den utländska efterfrågans andel överskred en fjärdedel endast i Nyland, Lappland, Södra Karelen, på Åland och i Kymmenedalen. • Inom de olika sektorerna av turismen arbetade 137 000 personer, dvs. 5,5 procent av arbetskraften i hela landet. Andelen sysselsatta inom de olika sektorerna av turismen är högre än den ovan nämnda siffran i Lappland (7,5 %) och på Åland (14,7 %) samt i Nyland (6,3 %), Södra Karelen (5,8 %) och Birkaland (5,6 %). <p>Tabellerna över de regionala turismräkenskaperna har publicerats av Finpro Visit Finlands statistiktjänst: http://visitfinland.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/VisitFinland/</p>			
Förläggare	Arbets- och näringsministeriet		
Distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi		

SISÄLLYS

ESIPUHE.....	6
JOHDANTO.....	7
1 KÄSITTEET, MÄÄRITELMÄT JA RAJAUKSET.....	8
1.1 Valtakunnallinen ja alueellinen matkailutilinpito.....	8
1.2 Matkailun määritelmä.....	8
1.3 Matkailumenot ja matkailukulutus.....	8
1.4 Matkailutoimialat ja -tuotteet.....	9
2 LÄHDEAINEISTOT.....	10
2.1 Matkailutoimialojen tarjonnan ja työllisyyden lähdeaineistot.....	10
2.2 Matkailukysynnän lähdeaineistot.....	11
3 LASKENTAMENETELMÄ JA TAULUKOT.....	14
3.1 Alueason tiedot ylhäältä alaspäin.....	14
3.2 Tarjonta- ja työllisyystietojen laskenta.....	16
3.3 Matkailukysynnän laskenta.....	17
3.3.1 Matkailukysynnän kohdistaminen tuotekohtaisesti.....	17
3.3.2 Matkailukysynnän osatekijöiden mallintaminen.....	18
3.4 Alueellisen matkailutilinpidon taulukot.....	19
4 TULOKSET.....	21
4.1 Matkailukysyntä.....	21
4.1.1 Matkailun kokonaiskysyntä.....	21
4.1.2 Ulkomainen ja kotimainen matkailukysyntä.....	24
4.1.3 Päivämatkat ja yöpymisen sisältäneet matkat.....	24
4.1.4 Työajan korvatut menot ja omien mökkien laskennallinen käyttö.....	27
4.1.5 Matkailukysynnän tuotejakauma.....	28
4.2 Matkailun taloudelliset vaikutukset.....	30
4.2.1 Tuotos.....	30
4.2.2 Matkailun bkt-osuudet maakunnittain.....	31
4.2.3 Matkailun osuudet tuotteista.....	34
4.3 Matkailutoimialojen työllisyys.....	37
4.3.1 Työllisten määrä.....	38
4.3.2 Tehdyt työtunnit.....	40
4.3.3 Matkailutoimialoilla työskentelevien osuus kaikista työllisistä.....	41
4.3.4 Matkailun laskennallinen työllisyys.....	43
4.4 Matkailun fyysiset indikaattorit.....	44
4.4.1 Matkojen ja yöpymisten määrä.....	44
4.4.2 Majoitusliikkeiden määrä ja kapasiteetti majoitusmuodoittain.....	46
4.4.3 Toimipaikkojen määrä matkailutoimialoilla.....	49
5 Yhteenveto hankkeen tuloksista.....	51
LIITTEET.....	53
Liite 1. Matkailutoimialat.....	53
Liite 2. Matkailutuotteet.....	54
Liite 3. Avaintermien selitykset.....	56
Liite 4. Maakunnittaiset avainluvut.....	60

ESIPUHE

On vierähtänyt jo yli 10 vuotta siitä kun ministeriö viimeksi toteutti alueellisen matkailutilinpidon. Kun Matkailun kasvun ja uudistumisen tiekarttaa vuosille 2015-2025 laadittiin, työ- ja elinkeinoministeriö sai matkailualan toimijoilta vahvan viestin, että matkailun alueellisten talous- ja työllisyysvaikutusten selvittäminen yhtenäisellä tavalla olisi matkailun kehittämisen ja edistämistoimien näkökulmasta tärkeää. Tästä syystä käynnistimme hankkeen.

Alueellisen matkailutilinpidon hyödyntämismahdollisuudet ovat moninaiset. Sitä voidaan hyödyntää mm. aluesuunnittelussa, alueellisessa kehittämistyössä sekä tutkimuksessa.

Matkailu on monelle alueelle merkittävä elinkeino. Se on tasapainoista aluerakennetta vahvistava tekijä. Matkailun merkitystä kasvattaa erityisesti alan paikkasidonnaisuus; matkailutoimialojen työpaikkoja ja paikallisesti tehtyä kehittämistyötä ei voida pääosiltaan siirtää muihin maihin eikä muille paikkakunnille. Yrittäjä itse tekee päätöksen oman työpaikkansa säilymisestä, tosin markkinaehtoisesti. Matkailuelinkeinon koko ja merkitys alueen taloudelle on suuri Uudenmaan lisäksi Lapissa, Kainuussa ja Ahvenanmaalla. Lisäksi matkailun merkitys korostuu paikallisesti erityisesti syrjäisillä alueilla sijaitsevien matkailukeskusten yhteydessä.

Matkailun avulla luodaan monipuolisempia ja laadukkaampia palveluita myös paikallisille asukkaille. Samalla rakennetaan myös perusinfrastruktuuria, jonka pohjalle voidaan kehittää muuta elinkeinotoimintaa. Matkailu vaikuttaa myös kulttuurisen identiteetin vahvistumiseen. Kulttuuriperinnön ja – ympäristön säilymistä tukeva ja kulttuuria arvostava matkailu vahvistaa paikallisia tapoja ja alueen omaa kulttuuri-identiteettiä.

Erytyisesti niillä alueilla, joilla matkailu on merkittävää, siihen kohdistetaan eri tason julkisen sektorin toimenpiteitä. Jatkuva kehittämistyö on tärkeää mm. osaavan työvoiman saannin, muuttuvan kysynnän ja trendien muutosten takia. Matkailuyritysten toimintaedellytyksiä voidaan parantaa edistämällä matkailualueiden infrastruktuuriin tehtäviä investointeja liikenneyhteyksiin, asuntoihin, vesi- ja viemärijärjestelmään, teihin, energiatehokkuuden edistämiseen sekä kansallispuistojen ja reittien ylläpitoon. Myös tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tukeminen ovat tärkeitä.

Matkailun kehittämistoimenpiteitä voidaan edistää olemassa olevien rahoitus- ja kehittämishojelmien kuten Tekesin rahoituksen sekä rakennerahasto- ja maaseutuohjelmien kautta. Uskon, että paremmalla yhteistyöllä ja tarkastelemalla asioita laajemmin yli hallinnollisten ja politiikkaohjelmien rajojen, yli alue- ja alakohtaisten rajojen ja erityisesti matkailijan näkökulmasta, voidaan matkailuun saada nopeampaa kasvua ja jotakin sellaista uutta, mitä matkailuyrittäjät eivät yksin pysty tekemään.

Marja-Riitta Pihlman
Ylijohtaja
Yritys- ja alueosasto
Työ- ja elinkeinoministeriö

JOHDANTO

Vuoden 2016 elokuussa Tilastokeskuksessa aloitettiin työ- ja elinkeinoministeriön rahoittama alueellisen matkailutilinpidon hanke, jonka tavoitteena oli perustaa laskentajärjestelmä matkailun maakuntatason talous- ja työllisyysvaikutuksien tuottamiseksi vuodelta 2014. Tuotettava tietosisältö on vastaava kuin valtakunnallisessa matkailutilinpidossa, jonka Tilastokeskus on tuottanut vuodelta 2014 Finpro Visit Finlandin toimeksiannosta. Lisäksi tuotettiin vertailutietona vastaavat tiedot vuodelta 2013. Edellisen kerran alueellisen matkailutilinpidon tietoja on tuotettu vuodelta 2002 silloisen kauppaja- ja teollisuusministeriön toimeksiannosta¹.

Matkailutilinpito, tai matkailun satelliittilinpito (TSA, Tourism Satellite Accounts), on tilastojärjestelmä, jossa matkailun talous- ja työllisyysvaikutuksia kuvataan monipuolisesti ja kattavasti. Se on kehitetty laajassa kansainvälisessä yhteistyössä mm. YK:n, UNWTO:n (World Tourism Organization), OECD:n ja EU:n toimesta. Valtaosa EU:n jäsenvaltioista tuottaa matkailutilinpitoa, vaikkei se sisällykään EU:n matkailutilastoasetuksen (EU 692 / 2011) mukaisesti tuotettaviin matkailutilastoihin. Suomessa on tuotettu valtakunnallista matkailutilinpitoa nykyisessä muodossaan vuosilta 2011 - 2014.

Matkailutilinpidon laajentamisesta aluetasolle antaa yleisiä suuntaviivoja mm. UNWTO². Alueellisen matkailutilinpidon laskenta on tässä hankkeessa toteutettu ns. alueellistamismenetelmällä (regionalization). Käytännössä se tarkoittaa sitä, että valtakunnallisen, koko Suomen kattavan, matkailutilinpidon tiedot jaetaan useiden eri lähdeaineistojen avulla maakuntatasolle. Näin saadaan maakuntien välillä vertailukelpoista ja valtakunnalliselle tasolle summautuvaa tilastotietoa.

Hankkeelle asetettiin ohjausryhmä, jossa olivat mukana Ossi Nurmi, Teemu Okkonen ja Juha-Pekka Konttinen Tilastokeskuksesta, Katarina Wakonen Finpro Visit Finlandista sekä Susanna Jänkälä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi Nina Vesterinen työ- ja elinkeinoministeriöstä.

¹ KTM, Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset – matkailun alueellinen tilinpito, KTM rahoitetut tutkimukset 9/2006. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-227-972-9>

² UNWTO, Regional Tourism Satellite Account, 2013

1 KÄSITTEET, MÄÄRITELMÄT JA RAJAUKSET

Keskeiset käsitteet ja niiden määritelmät ovat hyvin pitkälle yhteneväiset sekä valtakunnallisessa että alueellisessa matkailutilinpidossa. Seuraavassa on kuvattu matkailutilinpidon keskeiset määritelmät sekä se miten niitä sovelletaan alueelliseen matkailutilinpitoon. Liitteessä 3 on laajempi kuvaus kansantalouden tilinpidon ja matkailutilinpidon avaintermeistä selityksineen.

1.1 Valtakunnallinen ja alueellinen matkailutilinpito

Matkailutilinpito on luonteeltaan niin sanottu satelliittilinpito, joka kuvaa tiettyä sektoria koko kansantaloudesta. Muita satelliittilinpitoja ovat mm. kulttuuri-, liikenne- ja ympäristötilinpidot.

Valtakunnallinen matkailutilinpito mittaa matkailun aikaansaamia talous- ja työllisyysvaikutuksia koko Suomen tasolla ja sen keskeisiä mittareita ovat muun muassa matkailun osuus bruttokansantuotteesta, matkailun euromääräinen kysyntä sekä matkailutoimialoilla työskentelevien henkilöiden määrä. Lisäksi matkailutilinpito mittaa matkailukysynnän osuutta eri toimialojen kokonaistuotoksesta, esimerkiksi mikä osuus ravitsemistoiminnan kokonaiskysynnästä on matkailijoiden ja paikallisten asukkaiden aikaansaamaa.

Tämän hankkeen puitteissa perustettu alueellinen matkailutilinpito tuottaa vastaavia tietoja maakunnan tarkkuustasolla. Tiedot ovat vertailukelpoisia maakuntien välillä ja lisäksi maakuntatason tiedot summautuvat valtakunnalliselle tasolle. Esimerkiksi vuoden 2014 matkailutilinpidon mukaan matkailukysyntä oli 14,2 miljardia euroa. Alueellisessa matkailutilinpidossa tilastoidaan sitä, mikä on kunkin maakunnan osuus tästä.

1.2 Matkailun määritelmä

Matkailu määritellään toimintana, jossa ihmiset matkustavat tavanomaisen elinpiirinsä ulkopuolella olevaan paikkaan ja oleskelevat siellä yhtäjaksoisesti korkeintaan yhden vuoden ajan vapaa-ajanvieton, työmatkan tai muun tarkoituksen vuoksi.

Tavanomainen elinpiiri koostuu henkilön lähiympäristöstä, johon kuuluvat koti ja paikat, joissa käydään töissä tai opiskellaan sekä muut paikat, joissa käydään usein, esimerkiksi kaupat ja harrastukset.

Tavanomaisen elinpiirin käsitteellä, ja näin ollen myös matkailulla, on kaksi ulottuvuutta: useus ja etäisyys. Paikat joissa käydään säännöllisesti ja usein kuuluvat henkilön tavanomaiseen elinpiiriin, vaikka ne sijaitsisivat pitkän matkan päässä vakituudesta asunnosta (esim. viikoittaiset matkat omalle vapaa-ajanasunnolle). Toisaalta, lähellä vakituista asuntoa sijaitsevat paikat kuuluvat tavanomaiseen elinpiiriin, vaikka niissä käytäisiinkin harvoin.

1.3 Matkailumenot ja matkailukulutus

YK:n matkailutilastojen laadintaa ohjaavassa manuaalissa ”International Recommendations for Tourism Statistics” (IRTS 2008) on esitetty kaksi eri määritelmää matkailijoiden hankkimille tuotteille; matkailumenot (tourism expenditure) ja matkailukulutus (tourism consumption). Matkailumenot sisältävät kaikki matkailijoiden itse

hankkimat tai muiden (esim. työnantajan) korvaamat tuotteet ja palvelut, myös arvoesineet riippumatta niiden arvosta. Matkailukulutukseen lasketaan matkailumenojen lisäksi myös vapaa-ajan asuntojen omaan käyttöön liittyvä laskennallinen kulu.

Alueellisen matkailutilinpidon näkökulmasta matkailumenot kohdistuvat siihen maakuntaan, jossa kulutuksen kohteena olevan tuotteen tai palvelun tuottaneen **yrityksen toimipaikka** sijaitsee. Esimerkiksi suomalaisten lentoyhtiöiden toimipaikat sijaitsevat käytännössä täysin Uudellamaalla. Näin ollen myös matkailumenot lentolippuihin kohdistuvat yksinomaan Uudellemaalle riippumatta siitä mihin lento on suuntautunut. Vastaavasti monien merkittävien matkustajalaivaliikenteen yritysten kotipaikka on Ahvenanmaalla, minkä vuoksi laivaliikenteen matkailumenoista valtaosa kohdistuu Ahvenanmaalle.

1.4 Matkailutoimialat ja -tuotteet

Alueelliseen matkailutilinpitoon sisältyvät samat matkailutuotteet ja -toimialat kuin valtakunnalliseen matkailutilinpitoon.

Matkailutoimialat ja -tuotteet on määritelty yksityiskohtaisesti IRTS 2008 -manuaalissa. Manuaalissa määritellään kansainvälisesti vertailukelpoiset matkailulle tyypilliset tuotteet ja toimialat, jotka tuottavat näitä tuotteita. Lisäksi manuaalissa määritellään reunaehdot, joiden perusteella matkailutilinpidon toteuttajat voivat valita maakohtaiset matkailulle tyypilliset tuotteet ja palvelut sekä liitännäiset ja ei-ominaiset tuotteet.

Toimialat pohjautuvat OECD:n toimialaluokitukseen ”International Standard Industrial Classification of All Economic Activities” (ISIC, Rev. 4) ja tuotteet YK:n tuoteluokitukseen ”Central Product Classification” (CPC, Ver. 2).

Matkailulle tyypilliset tuotteet ja toimialat ovat sellaisia, joissa matkailukulutuksen osuus kysynnästä on hyvin merkittävä, tyypillisesti välillä 20 – 100 prosenttia. Keskeiset matkailijoiden kuluttamat tuotteet ovat majoitus-, ravitsemis-, henkilöliikenne-, matkatoimisto, kulttuuri-, urheilu- ja virkistyspalvelut.

Liitännäisiä tuotteita ovat polttoaineet ja henkilölähiliikenne. Näihin tuotteisiin kohdistuu jonkin verran matkailukulutusta, mutta pääosa niiden kysynnästä muodostuu ihmisten tavanomaisen elinpiirin sisällä tapahtuvasta liikkumisesta.

Ei-ominaisiin tuotteisiin kuuluvat kaikki muut kulutustuotteet, joista ylivoimaisesti merkittävin on vähittäiskauppa. Matkailijoiden tekemät ostokset kirjataan tähän luokkaan.

Ei-kulutustuotteisiin lasketaan arvokkaat kestokulutustuotteet, joita ovat esimerkiksi autot, kalliit laitteet, arvokkaat korut ja antiikki.

Matkailutoimialat on kuvattu yksityiskohtaisesti liitteessä 1 ja tuotteet liitteessä 2.

2 LÄHDEAINEISTOT

Tässä kappaleessa on kuvattu lähdeaineistot, joita alueellisen matkailutilinpidon laskennassa käytetään. Alueellisen matkailutilinpidon näkökulmasta aineistot jakaantuvat kahteen ryhmään.

1. Matkailutoimialojen tarjonnan ja työllisyyden lähdeaineistot
2. Matkailukysynnän lähdeaineistot

Ensimmäisen ryhmän muodostavat ne Tilastokeskuksen aineistot, joissa matkailutoimialoja tarkastellaan kansantalouden ja yritysten näkökulmasta. Matkailukysynnän lähdeaineistot kuvaavat matkojen ominaisuuksia ja matkailijoiden rahankäyttöä.

Lähdeaineistot ovat Tilastokeskuksen aineistoja, ellei toisin ole mainittu.

2.1 Matkailutoimialojen tarjonnan ja työllisyyden lähdeaineistot

Kansantalouden tilinpito

Kansantalouden tilinpito³ on tilastojärjestelmä, joka kuvaa Suomen kansantaloutta kokonaisvaltaisesti, järjestelmällisesti ja yksityiskohtaisesti. Se perustuu Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmään EKT2010:een, joka noudattaa maailmanlaajuisia kansantalouden tilinpidon suositusta SNA2008 (System of National Accounts).

Tarjonta- ja käyttötaulukot

Tarjonta- ja käyttötaulukot⁴, toiselta nimeltään panos-tuotos, kuvaavat yksityiskohtaisesti kansantalouden tuotevirtoja. Tarjonta- ja käyttötaulukot kuvaavat kotimaisesta tuotannosta ja tuonnista muodostuvaa tuotteiden tarjontaa sekä näiden tuotteiden käyttöä välituotteina muiden tuotteiden valmistamiseen ja lopputuotteina kulutukseen, pääomanmuodostukseen ja vientiin.

Tarjontataulukossa kuvataan kansantaloudessa käytettävien tavaroiden ja palvelujen tuotantoa sekä niiden tuontia tuoteryhmittäin eri toimialoilla. Tarjontataulukot tuottavat myös matkailutilinpidon laskennassa tarvittavat tuotekohtaiset tiedot eri toimialoilta.

Käyttötaulukossa kuvataan näiden tuotteiden käyttöä tuoteryhmittäin eri toimialojen välituotteiksi sekä kotimaiseen loppukäyttöön ja vientiin. Kuvauksesta ilmenee myös toimialoittaisten kustannusten jakautuminen koti- ja ulkomaisten tuotteiden hankintaan sekä palkkoihin, toimintaylijäämään ja muihin arvonlisäyksen eriin. Myös käyttötaulukot ovat kehikkona matkailutilinpidon välituotekäytön laskennassa.

Tarjonta- ja käyttötaulukot tuotetaan Tilastokeskuksessa vuosittain vain valtakunnallisella tasolla. Tässä hankkeessa hyödynnetään vain valtakunnallisia tarjonta- ja käyttötaulukkoita, koska edellisen kerran alueelliset tarjonta- ja käyttötaulukot on tuotettu vuodelta 2002 ja ne ovat tämän hankkeen kannalta vanhentuneita.

³ <http://www.stat.fi/til/vtp/index.html>

⁴ <http://www.stat.fi/til/pt/>

Aluetilinpito

Aluetilinpito⁵ on kansantalouden tilinpidon alueellinen tarkennus. Aluetilinpito sisältää monipuolista tietoa Suomen aluetalouksien rakenteista ja kehityksestä. Aluetilinpito jakaantuu tilastollisen perusyksikön mukaan ensinnäkin tuotantoa, työllisyyttä ja investointeja kuvaavaan varsinaiseen aluetilinpitoon sekä toisaalta kotitalouksien tuloja ja tulonkäyttöä kuvaaviin kotitalouksien aluetileihin.

Alueellisen matkailutilinpidon näkökulmasta aluetilinpito on pääasiallinen tietolähde maakuntatason tarjonta- ja työllisyytiedoille alueellisessa matkailutilinpidossa. Aluetilinpidosta saadaan muun muassa tuotosta, väli tuotekäyttöä, arvonlisäystä ja työllisyyttä koskevaa tietoa.

Alueellinen yritystoimintatilasto

Alueellinen yritystoimintatilasto⁶ kuvaa Suomessa toimivien yritysten toimipaikkoja toimialoittain ja alueittain. Tarkasteltavina muuttujina ovat tiedot henkilöstöstä, tuotannosta, tuotantopanoksista ja investoinneista ja näiden pohjalta lasketut tunnusluvut. Tilastoyksikkönä on yrityksen tai muun taloudellista toimintaa harjoittavan yksikön toimipaikka. Tilasto sisältää tietoja henkilöstömääristä, tehdyistä työtunneista, palkoista, sosiaalikuluisista, käyttöomaisuuden lisäyksistä ja varastoista.

Alueellisen yritystoimintatilaston tiedot on saatavissa toimialakohtaisesti tarkemmalla tasolla kuin aluetilinpidon tiedot. Sen vuoksi alueellista yritystoimintatilastoa käytetään tarkentavana aineistona silloin kun aluetilinpidon toimiala on liian karkea. Aluetilinpito mittaa esimerkiksi vesiliikenteen (TOL 50) tuotosta kokonaisuudessaan mutta matkailutilinpitoon siitä sisältyy vain henkilöliikenteen osuus (TOL 5010 ja 5020). Alueellisen yritystoimintatilaston avulla on mahdollista arvioida henkilöliikenteen osuutta aluetilinpidon tuotoksesta.

2.2 Matkailukysynnän lähdeaineistot

Maksutase

Maksutaseesta⁷ tilinpidon lähdeaineistona käytetään matkustustasetta sekä henkilöliikennetasetta. Matkustustase sisältää ulkomaisten matkailijoiden kulutuksen Suomessa. Kulutus jaetaan vapaa-ajan matkoihin sekä työmatkoihin. Henkilöliikennetase sisältää suomalaisten lento- ja laivayhtiöiden tulot ulkomaisten matkailijoiden kuljetuksesta Suomen ja ulkomaisten välillä. Henkilöliikennetase sisältää matkalippujen lisäksi matkatavarat sekä kulutuksen näissä kulkuvälineissä.

Matkustustaseen ja henkilöliikennetaseen tulot muodostavat matkailutilinpidon ulkomaisen kokonaiskysynnän.

⁵ <http://www.stat.fi/til/alt/index.html>

⁶ <http://tilastokeskus.fi/til/alyr/index.html>

⁷ <http://tilastokeskus.fi/til/mata/index.html>

Suomalaisten matkailu -tutkimus

Suomalaisten matkailu -tutkimus⁸ on otospohjainen tietokoneavusteinen puhelinhaastattelututkimus, joka sisältää tietoa suomalaisten tekemistä matkoista ja matkan tehneistä henkilöistä. Tutkimuksen kohteena ovat Suomessa vakituisesti asuvien 15–84 -henkilöiden matkat kotimaassa ja ulkomailla lukuun ottamatta kotimaan päivämatkoja.

Matkat voidaan ryhmitellä seuraavasti:

Kotimaan matkat

- yöpymisen sisältävät vapaa-ajan matkat kotimaassa
 - yöpyminen ilmaismajoituksessa
 - sukulaisten tai tuttavien luona
 - omassa mökissä tai vapaa-ajan asunnossa
 - muu ilmaismajoitus
 - yöpyminen maksullisessa majoituksessa
- yöpymisen sisältävät työ- ja kokousmatkat kotimaassa

Ulkomaan matkat

- yöpymisen sisältävät vapaa-ajan matkat ulkomaille
- yöpymisen sisältävät työ- ja kokousmatkat ulkomaille
- vapaa-ajan risteilyt
- työhön liittyvät risteilyt
- vapaa-ajan päivämatkat ulkomaille
- työhön liittyvät päivämatkat ulkomaille

Matkat voidaan lisäksi jakaa käytetyn kulkuneuvon mukaan. Myös kulutus voidaan jakaa majoitustyyppiin, käytetyn kulkuneuvon sekä kulutuksen kohteen mukaan. Päiväkohtaista kulutusta voidaan hyödyntää myös arvioitaessa kotimaan päivämatkojen kulutusta.

Tutkimus muodostaa perusaineiston matkailutilinpidon kotimaisen kysynnän laskennalle.

Suomalaisten matkailu -tutkimuksessa aletaan kerätä tietoa myös kotimaan päivämatkoista vuonna 2018, joten jatkossa tutkimuksesta saadaan matkailun määrittelymukaista volyymi- ja kulutustietoa myös kotimaan päivämatkoista.

Majoitustilasto

Majoitustilasto⁹ kuvaa majoituspalvelujen tarjontaa ja käyttöä sekä tietoja palvelujen käyttäjistä ja yöpymisten määrästä. Tarjontaa kuvaavat majoitusliikkeiden huone- ja vuodekapasiteetin määrä ja käyttöä kuvaa huoneiden käyttöaste, joka lasketaan myytyjen huoneiden osuudella käytettävissä olevasta huoneiden määrästä. Majoituspalvelujen kysyntää mitataan myös yöpymisten määrillä. Palvelujen käyttäjät on jaettu koti- ja ulkomaisiin matkailijoihin. Majoitustilasto sisältää tietoa rekisteröityjen majoitusliikkeiden, hotellien, motellien, matkustajakotien, retkeilymajojen, lomakyläiden ja leirintäalueiden toiminnasta sekä liikkeiden, huoneiden ja vuoteiden määrästä, kapasiteetin käyttöasteesta, saapuneista vieraista asuinmaan mukaan, yöpymisistä

⁸ <http://tilastokeskus.fi/til/smat/index.html>

⁹ <http://www.stat.fi/til/matk/>

asuinmaan ja matkan tarkoituksen mukaan, hotellihuoneiden keskihinnoista ja yöpymisen keskihinnoista erityyppisissä majoitusliikkeissä. Tilastoinnin piiriin kuuluvat majoitusliikkeet, joissa on vähintään 20 vuodepaikkaa tai sähköpistokkeella varustettua matkailuvaunupaikkaa.

Alueellisen matkailutilinpidon näkökulmasta majoitustilastosta saadaan tarkkaa tietoa maakunnittain kotimaisista ja ulkomaisista yöpymisistä majoitusliikkeissä sekä tietoa majoituspalvelujen hinnoista.

Rajatutkimus / Matkailijatutkimus (Tutkimus- ja analysointikeskus TAK Oy / Finpro Visit Finland)

Tutkimus- ja analysointikeskus TAK Oy:n Rajatutkimus, johon Visit Finland matkailijatutkimus¹⁰ osana kuuluu, on vuonna 1997 aloitettu jatkuva haastattelututkimus, jonka tarkoituksena on tuottaa tietoa Suomessa vierailleista matkustajista.

Vuoteen 2013 saakka tutkimusta tehtiin ainoastaan itärajan ylityspaikoilla keskittyen lähinnä venäläisten matkailuun Suomessa. Vuodesta 2014 alkaen haastatteluja on tehty itärajan lisäksi myös Helsingin ja Turun satamissa, Helsingin, Turun, Tampereen, Rovaniemen ja Kittilän lentokentillä. Tutkimus toteutetaan haastattelemalla ympäri vuoden, eri viikonpäivinä ja kellonaikoina Suomen raja-asemilla yli 14-vuotiaita, ulkomailla asuvia, Suomesta poistumassa olevia matkailijoita.

Tutkimuksen avulla saadaan selville muun muassa Suomessa vuosittain käyvien matkailijoiden määrä sekä tietoa rahankäytöstä eri tuotteisiin ja palveluihin. Matkailutilinpidon kannalta rahankäyttöä voidaan rajatutkimuksen avulla myös jakaa päiväkävijöihin ja yöpyviin matkailijoihin. Lisäksi aineistosta saadaan tietoa matkakohteista Suomen sisällä minkä avulla rahankäyttöä on mahdollista jakaa maakuntatasolle. Aineisto täydentää Tilastokeskuksen tietoja ulkomaisista matkailijoista erityisesti päiväkävijöiden ja muussa kuin maksullisessa majoituksessa yöpyvien osalta. Tilastokeskus kerää tällä hetkellä tietoa ulkomaisista matkailijoista ainoastaan majoitustilastossa, joka kattaa maksulliset yöpymiset vähintään 20 vuodepaikan majoitusliikkeissä.

Henkilöliikennetutkimus 2010–2011 (Liikennevirasto)

Liikenneviraston julkaiseman Valtakunnallisen henkilöliikennetutkimuksen tavoitteena on kerätä perustietoja suomalaisten liikkumisesta ja antaa yleiskuva suomalaisten liikkumisesta ja liikkumisen taustoista sekä henkilöliikennematkojen väestöryhmittäisistä, alueellisista ja ajallisista vaihteluista. Tietoja käytetään apuna parannettaessa liikkumismahdollisuuksia ja liikenneturvallisuutta sekä pyrkimyksissä vähentää liikenteen ympäristöhaittoja. Tutkimustulokset antavat liikennesuunnittelun tarvitsemää tietoa eri kulkutavoista ja liikkumiseen vaikuttavista syistä. Aineisto soveltuu muun muassa henkilöliikennesuorituksen arviointiin. Valtakunnallisen henkilöliikennetutkimuksen lisäksi eri seuduilla tehdään alueellisia liikennetutkimuksia, jotka antavat tarkemman kuvan liikkumisesta seudun ja kunnan tasolla.

Henkilöliikennetutkimusta hyödynnetään alueellisessa matkailutilinpidossa arvioitaessa suomalaisten päivämatkojen volyyymiä eri kohdemaakuntiin. Arvio perustuu henkilöliikennetutkimuksessa toteutettuun pitkiin, yli 100 kilometrin päähän, tehtävien matkojen erillistutkimukseen. Tätä lyhyempien matkojen tietoja ei tutkimuksesta

¹⁰ <http://www.visitfinland.fi/studies/visit-finland-matkailijatutkimus-2016/>

voitu hyödyntää, koska alle 100 kilometrin matkat ovat osa päivittäisen liikkumisen tutkimusaineistoa.

Henkilöliikennetutkimus toteutetaan noin viiden vuoden välein ja tämän hankkeen tekohetkellä tuorein tieto on vuosilta 2010-2011. Seuraava henkilöliikennetutkimus toteutetaan vuosien 2015–2016 tiedoista ja tulokset julkaistaan vuoden 2017 aikana. Tästä johtuen samaa henkilöliikennetutkimusta joudutaan käyttämään useampana vuotena peräkkäin, jolloin tutkimuksen tasoa korotetaan muilla indikaattoreilla.

3 LASKENTAMENETELMÄ JA TAULUKOT

Alueellisen matkailutilinpidon laskentamenetelmän tavoitteena on tuottaa tietoa matkailun talous- ja työllisyysvaikutuksista maakuntatasolla. Tietojen tulee olla maakuntien välillä vertailukelpoisia ja niiden tulee ottaa riittävällä tasolla huomioon maakuntiin suuntautuvan matkailun erityispiirteet. Tässä kappaleessa on kuvattu laskentamenetelmä pääpiirteissään.

3.1 Alueen tiedot ylhäältä alaspäin

UNWTO:n¹¹ mukaan alueellista matkailutilinpitoa on eri maissa laadittu pääasiassa kahdella toisistaan poikkeavalla tavalla. Ensimmäinen tapa on alueellistaminen (regionalization), jossa valtakunnallisen tason tiedoista johdetaan alueellisia tietoja ylhäältä alaspäin laskien. Toinen tapa on alueellinen estimointi (regional estimation), jossa alueen tietoja lasketaan aluekohtaisesti ja alhaalta ylöspäin. Tässä hankkeessa käytetty laskentamenetelmä on alueellistamismenetelmä. Menetelmän vahvuutena on vertailukelpoisuus sekä alueiden että koko maan tietojen välillä. Alueella tarkoitetaan tässä yhteydessä Suomen 19 maakuntaa.

Seuraavassa esimerkissä on havainnollistettu miten ylhäältä alaspäin tehtävä laskenta käytännössä tapahtuu kuvitteelliselle miljardin euron kysyntäerälle.

¹¹ UNWTO, Regional Tourism Satellite Account, 2013

Taulukko 1 Matkailukysynnän jakaminen maakuntatasolle

Alue	Osuus koko maan kysynnästä	Kysyntä, miljoonaa euroa
KOKO MAA	100 %	1 000
Uusimaa	19,3 %	193
Varsinais-Suomi	6,8 %	68
Satakunta	2,5 %	25
Kanta-Häme	2,2 %	22
Pirkanmaa	8,7 %	87
Päijät-Häme	3,5 %	35
Kymenlaakso	1,6 %	16
Etelä-Karjala	2,5 %	25
Etelä-Savo	4,1 %	41
Pohjois-Savo	5,2 %	52
Pohjois-Karjala	2,9 %	29
Keski-Suomi	6,5 %	65
Etelä-Pohjanmaa	4,6 %	46
Pohjanmaa	2,4 %	24
Keski-Pohjanmaa	1,0 %	10
Pohjois-Pohjanmaa	9,4 %	94
Kainuu	6,0 %	60
Lappi	9,6 %	96
Ahvenanmaa	1,1 %	11

Koko maata koskeva tieto saadaan valtakunnallisesta matkailutilinpidosta ja alueellisen matkailutilinpidon laskennassa muodostetaan lähdeaineistojen perusteella prosenttijakauma kyseisen tiedon jakamiseksi maakuntatasolle. Esimerkissä miljardin euron kysyntäerä jaettiin maakuntatasolle siten, että esimerkiksi Uudellemaalle kohdistui 19,3 % (193 milj. euroa), Lappiin 9,6 % (96 milj. euroa) jne.

Alueellisen matkailutilinpidon tehtävänä onkin muodostaa jokaiselle matkailutilinpidon erälle ilmiötä parhaiten kuvaava jakauma. Samalla se myös tarkoittaa sitä, että matkailu ilmiönä on kyettävä mallintamaan riittävän tarkalla tasolla, jotta malli huomioisi kunkin maakunnan matkailun erityispiirteitä.

3.2 Tarjonta- ja työllisyystietojen laskenta

Tarjonta- ja työllisyystiedot jaetaan toimiala- ja maakuntakohtaisesti ensisijaisesti aluetilinpidon ja toissijaisesti alueellisen yritystoimintatilaston avulla. Tarjontatiedoilla tarkoitetaan matkailutoimialojen tuotosta, väli tuotekäyttöä ja arvonlisää. Työllisyystiedoilla tarkoitetaan työllisten määrää ja tehtyjä työtunteja matkailutoimialoilla.

Taulukko 2 Tarjonta- ja työllisyystietojen jakauman lähde kullekin toimialalle

MATKAILUTILINPIDON TOIMIALA	JAKAUMATIEDON LÄHDE	SISÄLTYVÄT TOIMIALAT
Majoitustoiminta	Aluetilinpito	55 Majoitus
Ravitsemistoiminta	Aluetilinpito	56 Ravitsemistoiminta
Rautateiden henkilöliikenne	Alueellinen yritys-toimintatilasto	491 Rautateiden henkilöliikenne, kaukoliikenne
Tieliikenteen henkilökuljetus	Aluetilinpito	4931+4939 Linja-auto- ja paikallisliikenne 4932 Taksiliikenne
Vesiliikenteen henkilökuljetus	Alueellinen yritys-toimintatilasto	501 Meri- ja rannikkovesiliikenteen henkilökuljetus 503 Sisävesiliikenteen henkilökuljetus
Lentoliikenteen henkilökuljetus	Aluetilinpito	51 Lentoliikenne
Kulkuvälineiden vuokraus	Alueellinen yritys-toimintatilasto	7711 Autojen ja kevyiden moottoriajoneuvojen vuokraus ja leasing
Matkatoimisto- ja matkanjärjestäjäpalvelut	Aluetilinpito	79 Matkatoimistot ym.
Kulttuuripalvelut	Aluetilinpito	90_91 Kulttuuri- ja viihdetoiminta ym.
Urheilu- ja virkistyspalvelut	Aluetilinpito	92 Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelut 93 Urheilutoiminta sekä huvi- ja virkistyspalvelut
Polttoaineiden vähittäiskauppa	Alueellinen yritys-toimintatilasto	473 Ajoneuvojen polttoaineen vähittäiskauppa
Muu tukku- ja vähittäiskauppa	Aluetilinpito	46 Tukku- ja vähittäiskauppa (pl. autot ym.) 47 Vähittäiskauppa (pl. autot ym.)

Alueellisen yritystoimintatilaston jakaumatietoa käytetään silloin kun aluetilinpidoista saatava tieto on matkailun näkökulmasta liian karkea. Esimerkiksi aluetilinpidon toimialan '50 Vesiliikenne' tuotoksesta matkailutilinpidon sisältöön sisältyy vain matkustajaliikenne, joka on noin kolmannes tuotoksesta. Loppuosa tuotoksesta on tavaraliikennettä. Tällöin jakaumatietona käytetään alueellisesta yritystoimintatilastosta saatavaa vesiliikenteen henkilökuljetuksen (toimialat 501 ja 503) liikevaihdon maakuntajakaumaa.

3.3 Matkailukysynnän laskenta

Matkailukysynnän laskennassa käytetään useita lähdeaineistoja ja laskennan tavoitteena on mallintaa matkailuun liittyviä ilmiöitä tarkkuustasolla, joka ottaa huomioon maakuntien matkailun erityispiirteet. Esimerkkejä näistä erityispiirteistä ovat muun muassa venäläisten ostosmatkailu Kaakkois-Suomessa, ulkomainen matkailu Lappiin, pääkaupunkiseudulle suuntautuva matkailu sekä rannikkoseudulle ja Järvi-Suomeen painottuva suomalaisten mökkimatkailu.

3.3.1 Matkailukysynnän kohdistaminen tuotekohtaisesti

Matkailukysyntä muodostuu pääosin niistä tuotteista ja palveluista, joihin matkailijat käyttävät rahaa. Lisäksi matkailukysyntään lasketaan kuuluvaksi omien mökkien laskennallinen käyttö sekä työmatkojen tapauksessa työnantajan maksamat matkakulut, esimerkiksi matkaliput ja majoitus.

Alueellisen matkailutilinpidon kannalta oleellista on, että matkailukysyntä kohdistuu siihen maakuntaan, jossa tuotteen tai palvelun tuottanut toimipaikka sijaitsee. Tuotteet ja palvelut on laskentamallissa jaettu karkeasti kahteen ryhmään sen mukaan onko matkan kohdemaakunta oleellinen tieto kysynnän kohdistamisessa.

Ensimmäisen ryhmän muodostavat ne tuotteet, joiden kysynnän kohdistamisen kannalta joko matkan kohdemaakunta ei ole oleellinen tai matkailun osuus on erittäin suuri. Näiden tuotteiden kysyntä kohdistetaan tarjonnan jakauman mukaisesti. Näitä tuotteita ovat:

1. **Majoituspalvelut:** majoituspalvelujen kysynnän jakamiseksi käytetään suoraan aluetilinpidon majoitustoiminnan tuotoksen jakaumaa, koska se muodostuu valtaosin matkailukysynnästä
2. **Rautateiden kaukoliikennepalvelut:** kohdistetaan toimipaikkojen liikevaihdon mukaisesti
3. **Maantieliikennepalvelut:** kysyntä kohdistuu linja-auto ja taksiliikenteen toimipaikkojen liikevaihdon mukaisesti
4. **Lentoliikenne:** toimipaikkojen liikevaihdon mukaisesti kohdistuu käytännössä kokonaan Uudellemaalle
5. **Vesiliikenteen henkilökuljetus:** noin puolet matkustajalaivaliikenteen kysynnästä kohdistuu Ahvenanmaalle ja loput Uudellemaalle ja Varsinais-Suomeen
6. **Matkatoimisto- ja matkanjärjestäjäpalvelut:** kohdistetaan kyseisen toimialan tuotoksen mukaisesti noin 75 prosenttisesti Uudellemaalle

Toisen ryhmän taas muodostavat ne tuotteet ja palvelut, joita matkailijat kuluttavat pääosin matkakohteessaan. Lisäksi näihin tuotteisiin kohdistuu myös merkittävässä määrin paikallisten asukkaiden kysyntää:

1. Ravitsemispalvelut
2. Kulttuuripalvelut

3. Urheilu- ja virkistyspalvelut
4. Polttoaineet
5. Muu vähittäiskauppa

Näiden tuotteiden kysynnän kohdistamisessa maakuntiin käytetään matkailukysynnän lähdeaineistoja.

3.3.2 Matkailukysynnän osatekijöiden mallintaminen

Matkailutilinpidossa matkailukysyntä tulee raportoida erikseen kotimaisen ja ulkomaiseen kysynnän sekä päiväkävijöiden ja yöpyvien matkailijoiden osalta. Tämä tarkkuus ei kuitenkaan vielä ole riittävä huomioimaan matkailun erityispiirteitä, koska esimerkiksi yöpyvät matkailijat voidaan edelleen jakaa maksullisessa majoituksessa, omalla mökillä tai muussa ilmaismajoituksessa yöpyviin. Matkojen maakuntajakauma ja rahankäytön profiili voi olla hyvin erilainen riippuen siitä, mikä matkatyyppi on kyseessä.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu matkailukysynnän osatekijät sillä tarkkuustasolla, jota on käytetty kysynnän mallintamisessa.

Taulukko 3 Matkailukysynnän osatekijät ja maakuntajakauman lähteet

KOTIMAINEN / ULKOMAINEN KYSYNTÄ	KYSYNNÄN OSATEKIJÄ	MAAKUNTAJAKAUMAN LÄHDE
ULKOMAINEN KYSYNTÄ	Yöpyminen maksullisessa majoituksessa	Majoitustilasto
	Yöpyminen ilmaismajoituksessa	TAK Rajatutkimus
	Päivämatkat	TAK Rajatutkimus
KOTIMAINEN KYSYNTÄ	Vapaa-ajan matkat maksullisessa majoituksessa	Majoitustilasto / Suomalaisten matkailu -tutkimus
	Vapaa-ajan mökkimatkat	Suomalaisten matkailu -tutkimus
	Vapaa-ajan matkat, joissa yövyttiin sukulaisten tai tuttavien luona	Suomalaisten matkailu -tutkimus
	Vapaa-ajan matkat, joissa yövyttiin muussa ilmaismajoituksessa	Suomalaisten matkailu -tutkimus
	Työmatkat, joiden aikana yövyttiin	Majoitustilasto / Suomalaisten matkailu -tutkimus
	Päivämatkat	Henkilöliikennetutkimus / Suomalaisten matkailu -tutkimus

Kullekin edellä mainituista kysynnän osatekijöistä lasketaan erilliset maakunta- ja tuotejakaumat, jotka lopuksi summataan raportoinnissa käytettävälle tarkkuustasolle.

3.4 Alueellisen matkailutilinpidon taulukot

Matkailutilinpidon taulukoiden numerot viittaavat YK:n matkailutilinpidon manuaalis-¹² määritelyihin taulukoihin. Hankkeessa on tuotettu taulukot 1, 2, 4, 6, 7 ja 10.

Taulukot on julkaistu tietokantataulukkoina Finpro Visit Finlandin tilastopalvelu Rudolfissa.

Taulukko 1: Ulkomaisten matkailijoiden menot maakunnittain

Taulukossa 1 esitetään ulkomaisten matkailijoiden menot tuotteittain ja maakunnittain. Menot on lisäksi jaettu päiväkävijöiden sekä yöpyvien matkailijoiden menoihin. Menot on ilmoitettu ostajanhintaan eli ne sisältävät arvonlisäveron ja muut tuoteve-
rot.

Taulukko 2: Kotimaisten matkailijoiden menot maakunnittain

Taulukossa 2 esitetään kotimaisten matkailijoiden menot maakunnittain, tuotteittain jaettuna. Lisäksi matkailijat on jaettu kotimaanmatkailuun sekä ulkomaille suuntautuvan matkailun kotimaan osuuteen ja nämä edelleen päiväkävijöihin sekä yöpyviin matkailijoihin. Kotimaanmatkailussa kaikki vapaa-ajan matkailuun liittyvät menot on otettu mukaan taulukkoon 2. Työmatkoihin liittyvistä menoista mukaan otetaan vain työntekijän itse maksamat erät, kuten ravintolamenot ja henkilökohtaisten tuotteiden ostot. Työnantajien maksamat majoitus- ja kuljetuspalvelut (ml. oman auton käyttö) on kansantalouden tilinpidossa määritelty yritysten tuotantoon liittyväksi välituote-käyttöksi, ja siksi ne on jätetty pois taulukosta 2. Työnantajien maksamat matkame-
not on esitetty tuoteryhmittäin taulukossa 4. Menot on ilmoitettu ostajanhintaan.

Taulukko 4: Matkailijoiden kulutus maakunnittain

Taulukko 4 on yhteenveto taulukoiden 1 ja 2 sisältämistä ulkomaisten ja kotimaisten matkailijoiden menoista. Lisäksi taulukossa on esitetty työajan korvatut matkakulut ja omien mökkien laskennallinen käyttö. Kulutus on esitetty ostajanhintaan.

Taulukko 6: Kotimainen matkailutarjonta ja kysyntä maakunnittain

Taulukossa 6 lasketaan matkailukulutuksen osuus matkailutuotteiden tarjonnasta maakunnittain, matkailun arvonlisä ja bkt-osuus. Taulukko rakentuu siten, että kunkin matkailutoimialan tuotekohtainen perushintainen tuotos ja matkailukulutuksen osuus on esitetty omassa sarakkeessa (1-10). Lisäksi majoitustoiminta on jaettu edelleen kahdeksi toimialaksi, jotka ovat 1.a. Hotelli- ja muut majoituspalvelut sekä 1.b. Vapaa-ajan asuntopalvelut. Kunkin toimialan tuotoksen summa on jaettu ostajanhintaiseen välituotekäyttöön ja perushintaiseen arvonlisäykseen, joka on jaettu edelleen palkansaajakorvauksiin, muihin tuotantoveroihin miinus tukipalkkioihin sekä bruttotoi-
mintaylijäämään.

Koska alueellisia tarjonta- ja käyttötauluja ei ole saatavilla, toimialan tuotoksen ja-
kautumista tuotteisiin ei tunneta. Tämän vuoksi joudutaan oletamaan, että kussakin
maakunnassa toimialan tuotos jakautuu tuotteisiin samassa suhteessa kuin valta-
kunnallisissa tarjonta- ja käyttötauluissa. Esimerkiksi toimialan 'Hotelli- ja muoi-
tuspalvelut' tuotoksesta 66 % muodostuu majoituspalveluista, 31 % ravitsemispalve-

¹² YK, Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework 2008

luista ja 3 % muista tuotteista. Koska maakuntatason jakaumaa ei ole saatavilla, käytetään edellä mainittua jakaumaa kaikissa maakunnissa.

Taulukko 7: Matkailutoimialojen työvoima maakunnittain

Matkailutoimialojen työllistämisaikutusta mitataan työllisten lukumäärällä sekä kulakin toimialalla tehdyillä työtunneilla. Koska kaikki työlliset eivät tee täysiaikaista työtä, tai vastaavasti tekevät useampaa työtä, ilmoitetaan työllisten määrä myös täysiaikaiseksi muutettuina työpaikkoina. Työllisten määrän muuttamisessa täysiaikaiseksi käytetään apuna työvoimatutkimuksesta saatavia tietoja yrittäjien ja palkansaajien säännöllisestä työajasta per viikko.

Matkailun laskennallisten työllistämisaikutuksen karkeina indikaattoreina käytetään matkailun osuuksia toimialojen tuotoksista. Tällöin oletetaan, että matkailukysynnän aikaansaama työllisyysvaikutus on yhtä suuri kuin ei-matkailukysynnän aikaansaama työllisyysvaikutus.

Vuokratyövoima ei sisälly matkailulle tyypillisten toimialan lukuihin vaan se luetaan liike-elämän palvelujen työllisyyteen. Myöskään kaupan alan työpaikat eivät ole mukana työllisyyslaskelmissa. Tämän vuoksi matkailun työllistävä vaikutus on jonkin verran esitettyjä tietoja suurempi. Esimerkiksi Lapissa käytetään matkailusesonkien aikana paljon vuokratyövoimaa, joka jää tilaston ulkopuolelle.

Taulukko 10: Matkailun fyysiset indikaattorit maakunnittain

Taulukko 10 koostuu erillisistä tauluista, jotka sisältävät muita kuin rahamääräisiä tunnuslukuja.

Taulukko 10a sisältää matkojen ja yöpymisten määriä maakunnittain.

Taulukko 10c sisältää toimipaikka- ja kapasiteettitietoja majoitusliikkeiden (TOL55) osalta maakunnittain. Nämä tiedot saadaan Tilastokeskuksen majoitustilastosta. Lisäksi taulukossa on esitetty kesämökkien määrä Tilastokeskuksen Rakennukset ja kesämökit –tilastoon perustuen.

Taulukossa 10d on matkailutoimialan toimipaikkojen määrä toimialoittain ja maakunnittain.

Taulukot, joita hankkeessa ei tuotettu

Taulukko 3: Kotimaisten matkailijoiden menot ulkomailla

Taulukko 5: Matkailuelinkeinon tuotanto- ja tulonmuodostustaulukko

Taulukko 8: Kiinteän pääoman bruttomuodostus matkailu- ja muilla toimialoilla

Taulukko 9: Julkinen matkailukulutus

Taulukko 10b: Ulkomaalaisten matkailu Suomessa: saapumisten ja yöpymisten määrä liikennemuodoittain

4 TULOKSET

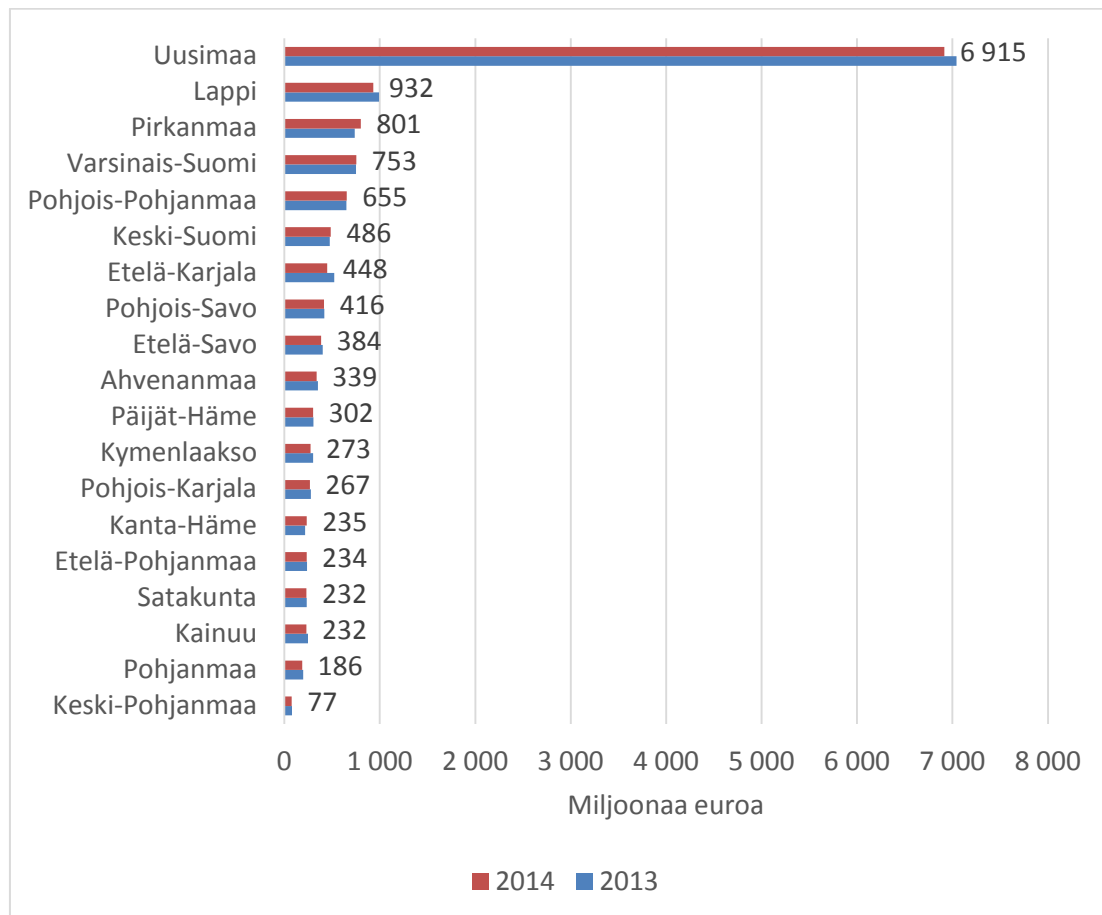
Alueellisen matkailutilinpidon varsinaiset tulokset ovat vuodelta 2014 ja niiden lisäksi on laskettu vertailukelpoiset tiedot vuodelta 2013. Tarkemmat tulokset on julkaistu tietokantataulukkoina Finpro Visit Finlandin tilastopalvelu Rudolfissa¹³. Avainluvut on esitetty maakunnittain liitteessä 4.

4.1 Matkailukysyntä

4.1.1 Matkailun kokonaiskysyntä

Matkailun kokonaiskysynnällä tarkoitetaan matkailun ulkomaista ja kotimaista kysyntää yhteensä.

Kuvio 1 Matkailun kokonaiskysyntä vuosina 2014 (14,2 mrd. euroa) ja 2013 (14,4 mrd. euroa)

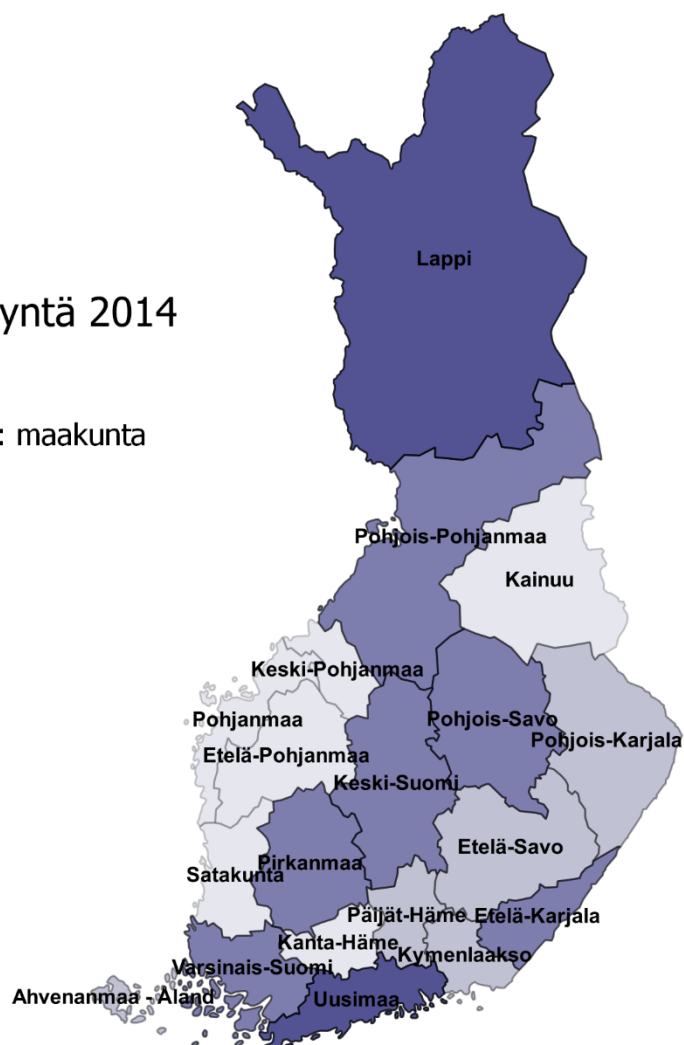
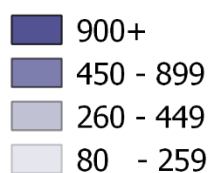
Matkailun kokonaiskysynnästä lähes puolet (6,9 mrd. euroa) kohdistui Uudellemaalle vuonna 2014. Toisena oli Lappi noin 7 prosentin (1,0 mrd. euron) osuudella kokonaiskysynnästä. Sijoilla 3-5 olivat Pirkanmaa, Varsinais-Suomi ja Pohjois-Pohjanmaa. 71 prosenttia matkailun kokonaiskysynnästä tuli näistä viidestä suurimmasta maakunnasta.

¹³ <http://visitfinland.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/VisitFinland>

Kokonaiskysyntä 2014

miljoonaa euroa

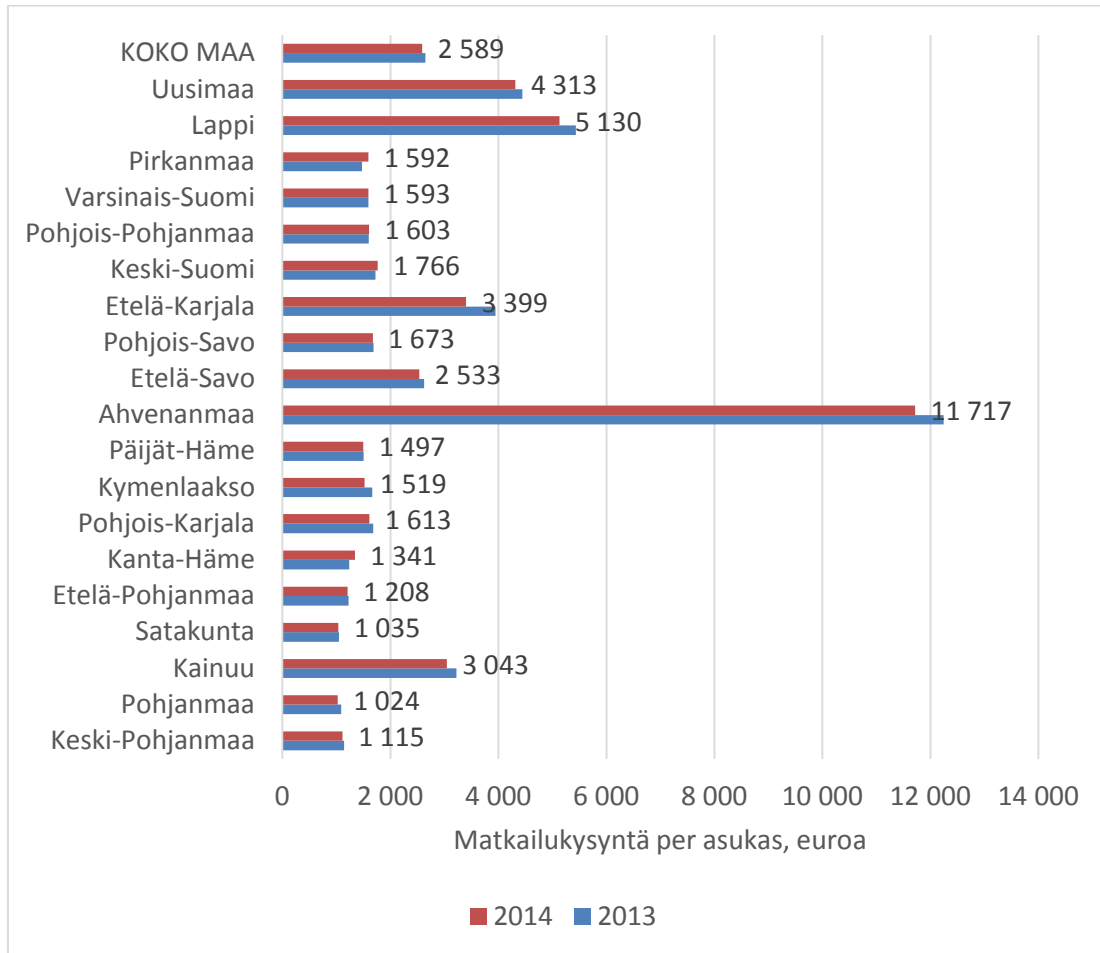
Tilastointialueet: maakunta

Kuva 1 Matkailun kokonaiskysyntä vuonna 2014 maakunnittain

Alueellisesti matkailukysyntä painottuu Uudenmaan lisäksi erityisesti Lappiin, Varsinais-Suomeen ja Pirkanmaalle. Merkittävää matkailukysyntää on myös Keski-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa ja Etelä-Karjalassa.

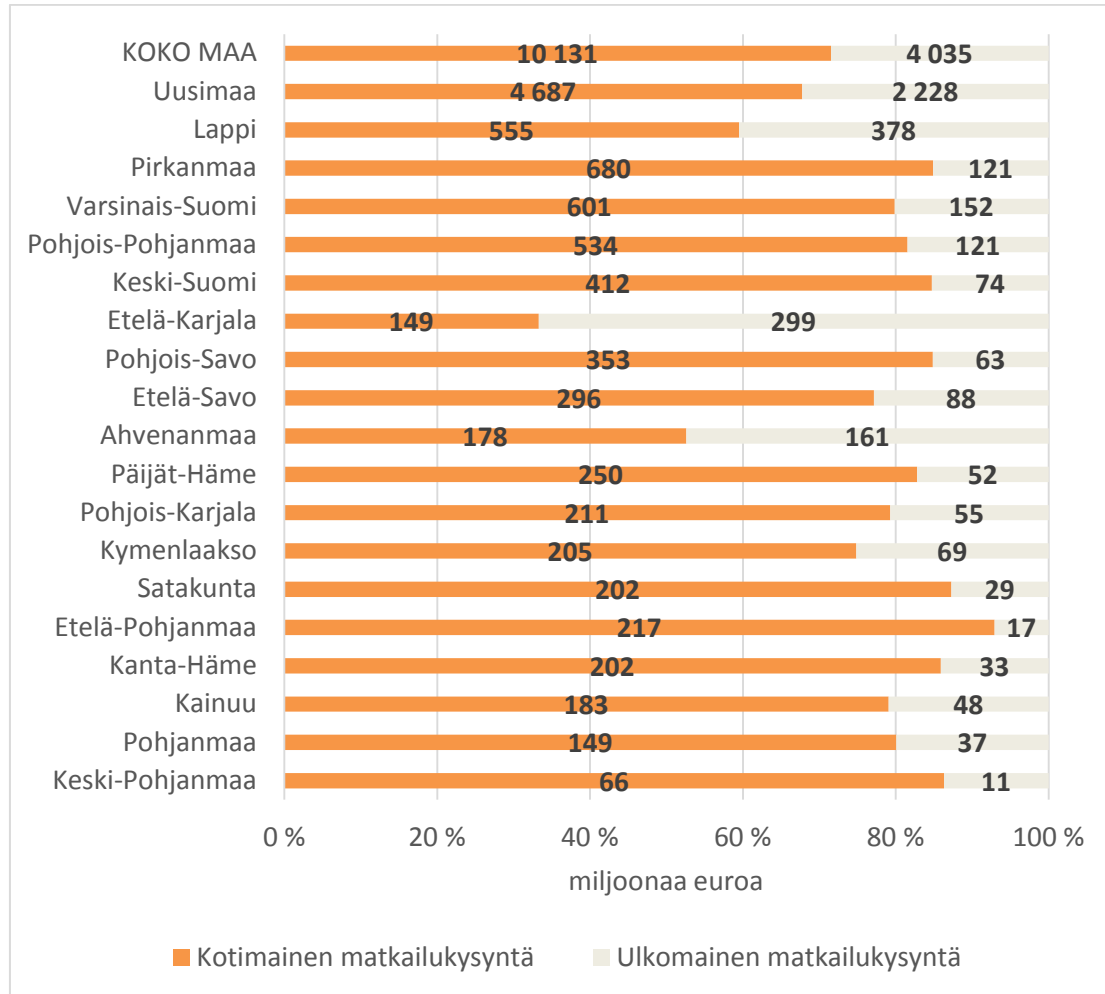
Kuvio 2 Matkailukysyntä per asukas vuosina 2014 ja 2013

Asukaslukuun suhteutettuna matkailukysyntä oli noin 2 600 euroa per asukas koko maassa vuonna 2014. Ahvenanmaalla matkailukysyntä oli peräti 11 700 euroa joutuen ennen kaikkea matkustajalaivaliikenteestä. Lapissa matkailukysyntä oli 5 100 euroa per asukas ja Uudellamaallakin 4 300 euroa per asukas. Yli 3 000 euron kysyntään per asukas päästiin myös Etelä-Karjalassa ja Kainuussa.

4.1.2 Ulkomainen ja kotimainen matkailukysyntä

Kuvio 3 Vuoden 2014 matkailun kokonaiskysynnän (14,2 mrd. euroa) jakautuminen kotimaiseen ja ulkomaiseen matkailukysyntään

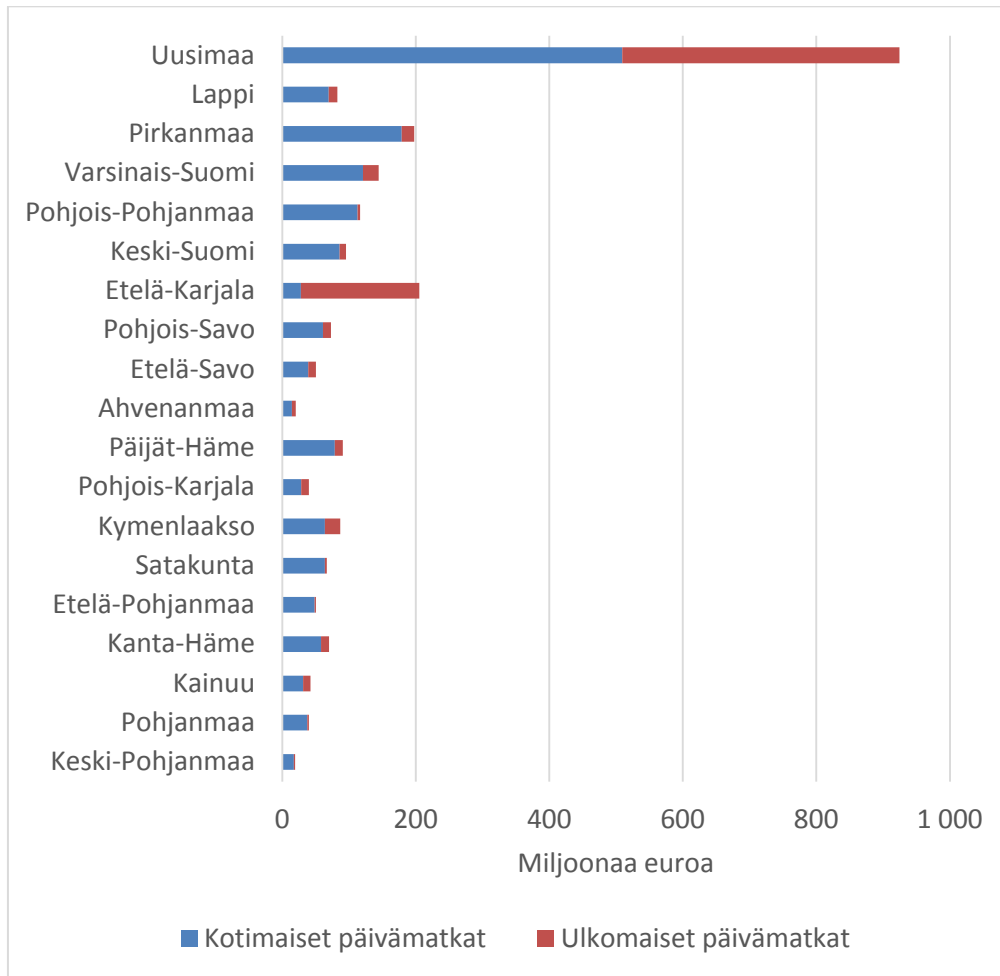
Kuvio esittää kunkin maakunnan vuoden 2014 matkailun kokonaiskysynnän, joka on ensin skaalattu sataan prosenttiin kunkin maakunnan osalta ja sen jälkeen jaettu ulkomaiseen ja kotimaiseen matkailukysyntään. Koko maan osalta ulkomaisen kysynnän osuus oli noin 28 prosenttia.

Suomessa oli vuonna 2014 vain viisi maakuntaa, joissa ulkomaisen kysynnän osuus oli yli neljänneksen: Uusimaa, Lappi, Etelä-Karjala, Ahvenanmaa ja Kymenlaakso. Etelä-Karjalassa ulkomaisen kysynnän osuus oli peräti 67 prosenttia (299 milj. euroa) johtuen venäläisten matkailusta. Lappiin kohdistuvasta matkailukysynnästä 40 prosenttia oli ulkomaista.

4.1.3 Päivämatkat ja yöpymisen sisältäneet matkat

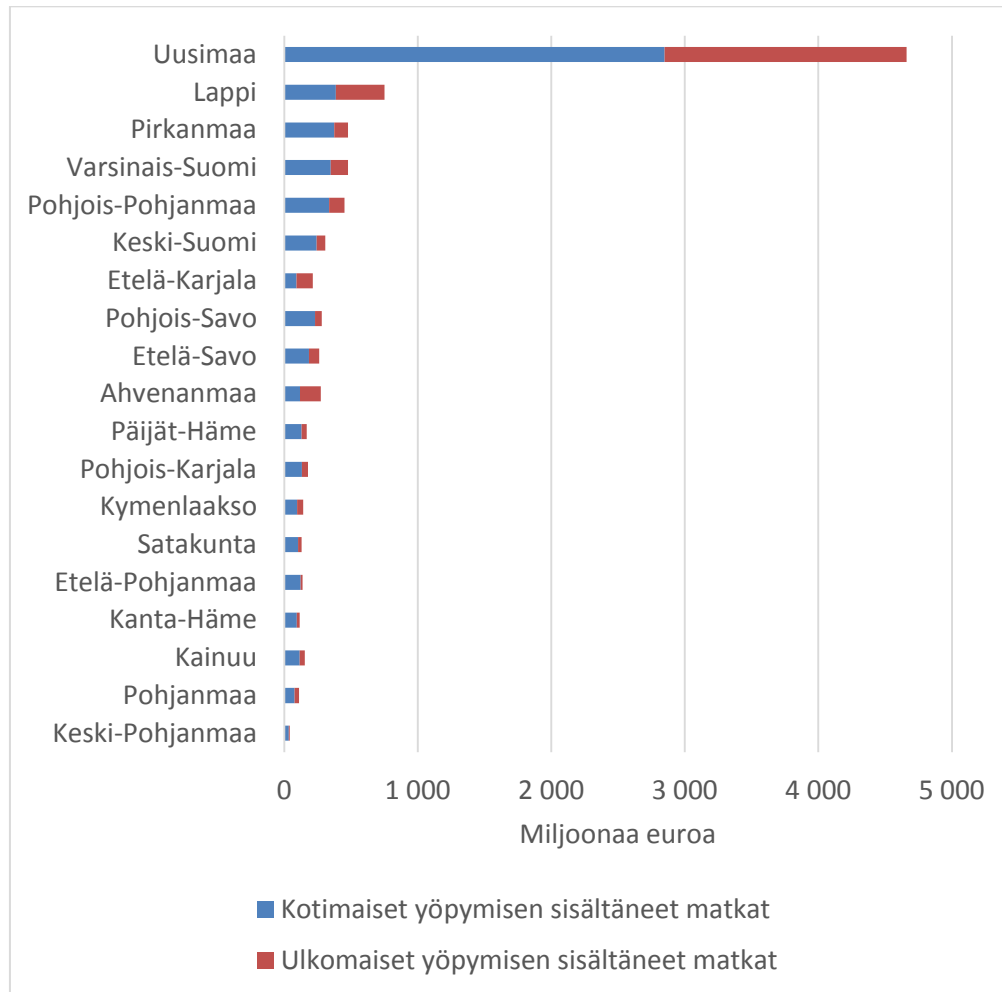
Päivämatkat ja yöpymisen sisältäneet matkat sisältävät vain matkailijoiden itse maksamat menot, lukuihin ei sisälly työajan korvattuja menoja eikä omien mökkien laskennallista käyttöä, jotka on laskettu erillisenä eränä.

Kuvio 4 Päivämatkojen matkailukysyntä (2,4 mrd. euroa) maakunnittain vuonna 2014

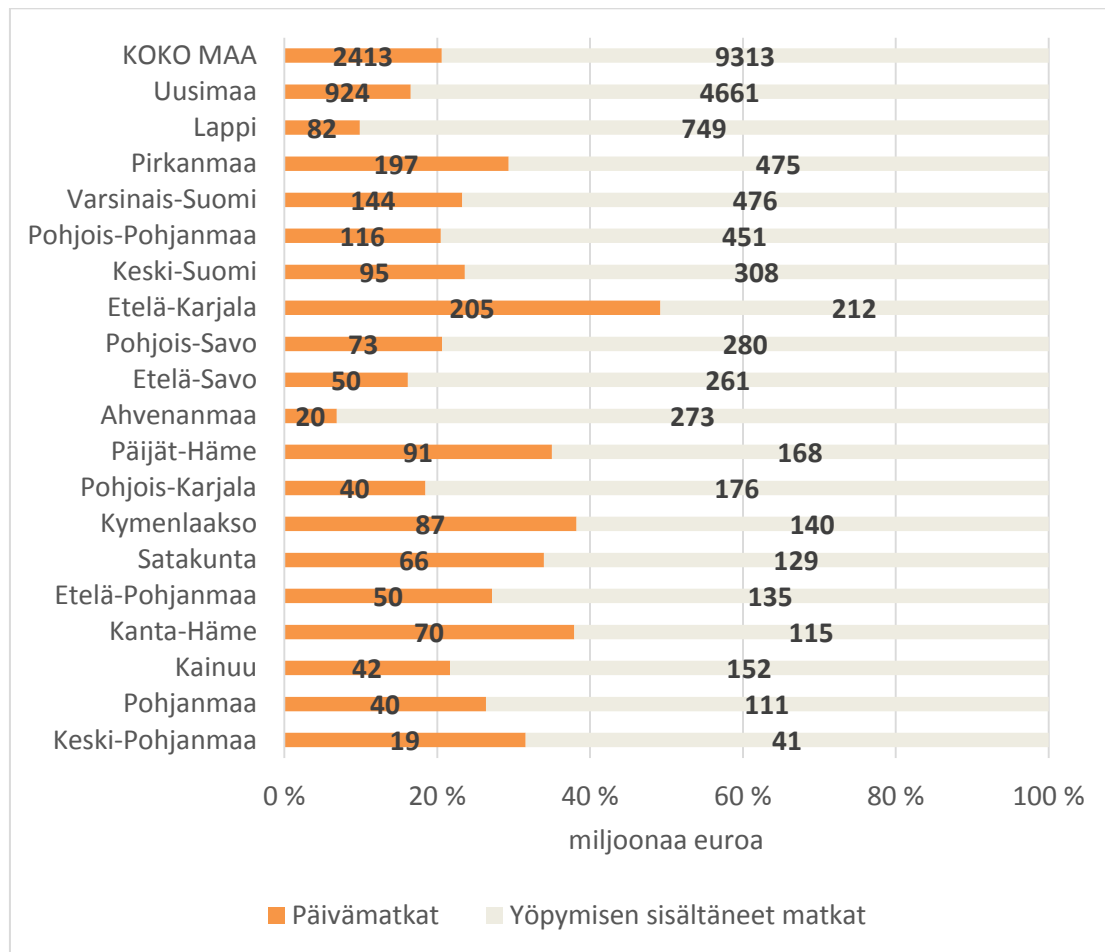
Päivämatkojen osuus matkailukysynnästä oli noin 17 % (2,4 mrd. euroa) vuonna 2014. Päivämatkoissa korostuvat Uudenmaan lisäksi ennen kaikkea maakunnat joissa on suuria kaupunkeja, Varsinais-Suomi ja Pirkanmaa, sekä Etelä-Karjala venäläisten matkailun vuoksi. Ulkomaisten päivämatkojen kysynnästä 80 prosenttia kohdistui Uudellemaalle, Etelä-Karjalaan sekä Kymenlaaksoon.

Kuvio 5 Yöpymisen sisältäneiden matkojen matkailukysyntä (9,3 mrd. euroa) maakunnittain vuonna 2014

Yöpymisen sisältäneiden matkojen kysynnästä puolet (4,7 mrd. euroa) kohdistui Uudellemaalle, kahdeksan prosenttia Lappiin ja viisi prosenttia Pirkanmaalle, Varsinais-Suomeen ja Pohjois-Pohjanmaalle kuhunkin. Ulkomaisten yöpymisen sisältäneiden matkojen kysynnästä peräti 56 prosenttia kohdistui Uudellemaalle ja 11 prosenttia Lappiin.

Kuvio 6 Päivämatkojen ja yöpymisen sisältäneiden matkojen osuudet maakunnittain vuonna 2014

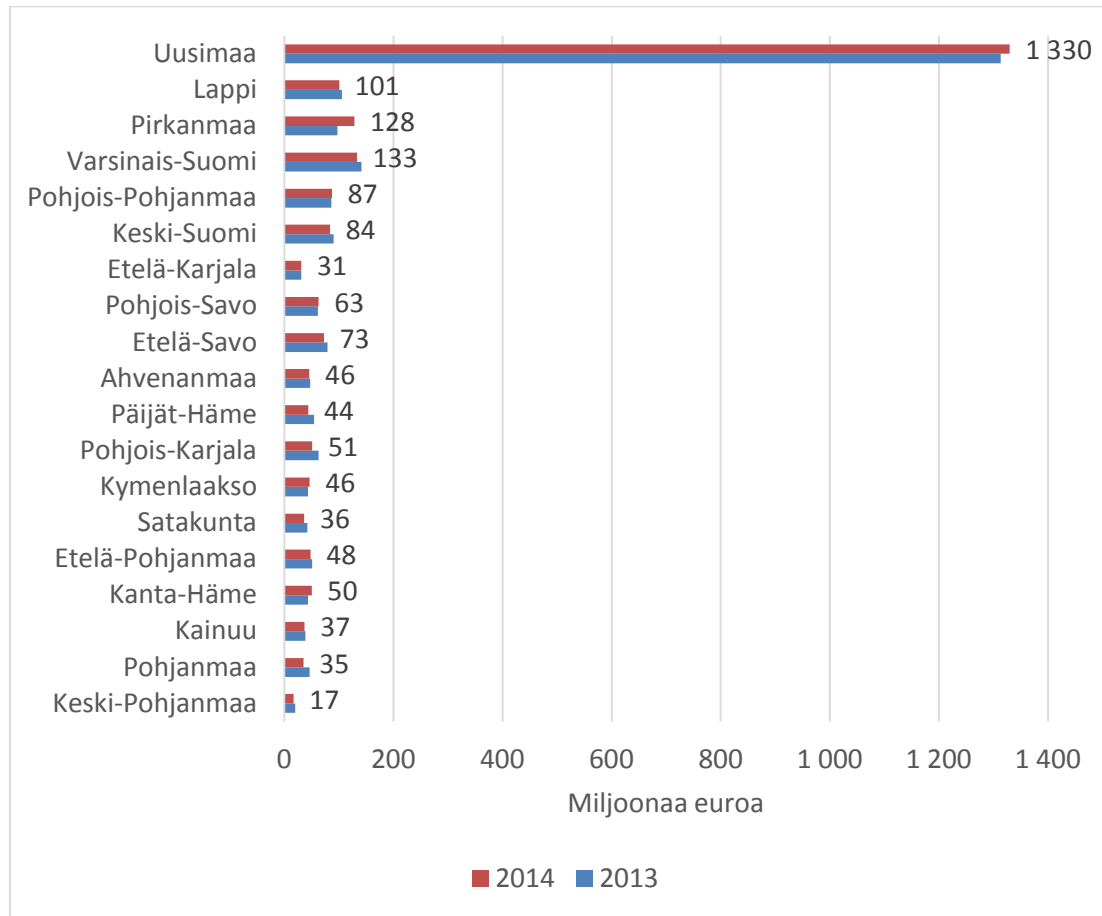

Koko maan tasolla päivämatkojen kysyntä oli hieman yli 21 prosenttia vuonna 2014. Päivämatkat ovat joillekin maakunnille kuitenkin huomattavasti merkittävämpiä. Etelä-Karjalassa noin puolet matkailukysynnästä syntyi päivämatkoista johtuen venäläisten matkailusta. Myös Kanta-Hämeessä, Satakunnassa, Kymenlaaksossa ja Päijät-Hämeessä päivämatkojen osuus oli yli kolmanneksen. Pienin merkitys päivämatkoilla oli Ahvenanmaalla (7 %) ja Lapissa (10 %).

4.1.4 Työajan korvatut menot ja omien mökkien laskennallinen käyttö

Matkailutilinpidossa oman eränsä muodostavat työajan korvatut menot ja omien mökkien laskennallinen käyttö. Työajan korvattuihin menoihin lasketaan mukaan työmatkojen menot majoitus-, henkilöliikenne- ja matkatoimistopalveluihin sekä polttoaineeseen. Muut työmatkojen menot ovat osa matkailijan itse maksamia menoja. Omille mökeille tai vapaa-ajan asunnoille tehdyt matkat eivät aiheuta suorita menoja mutta niistä kirjataan kuitenkin laskennallinen käyttö, joka on matkailutilinpidossa osa majoituspalvelujen kysyntää.

Kuvio 7 Työajan korvatut menot ja omien mökkien laskennallinen käyttö maakunnittain vuosina 2014 ja 2013

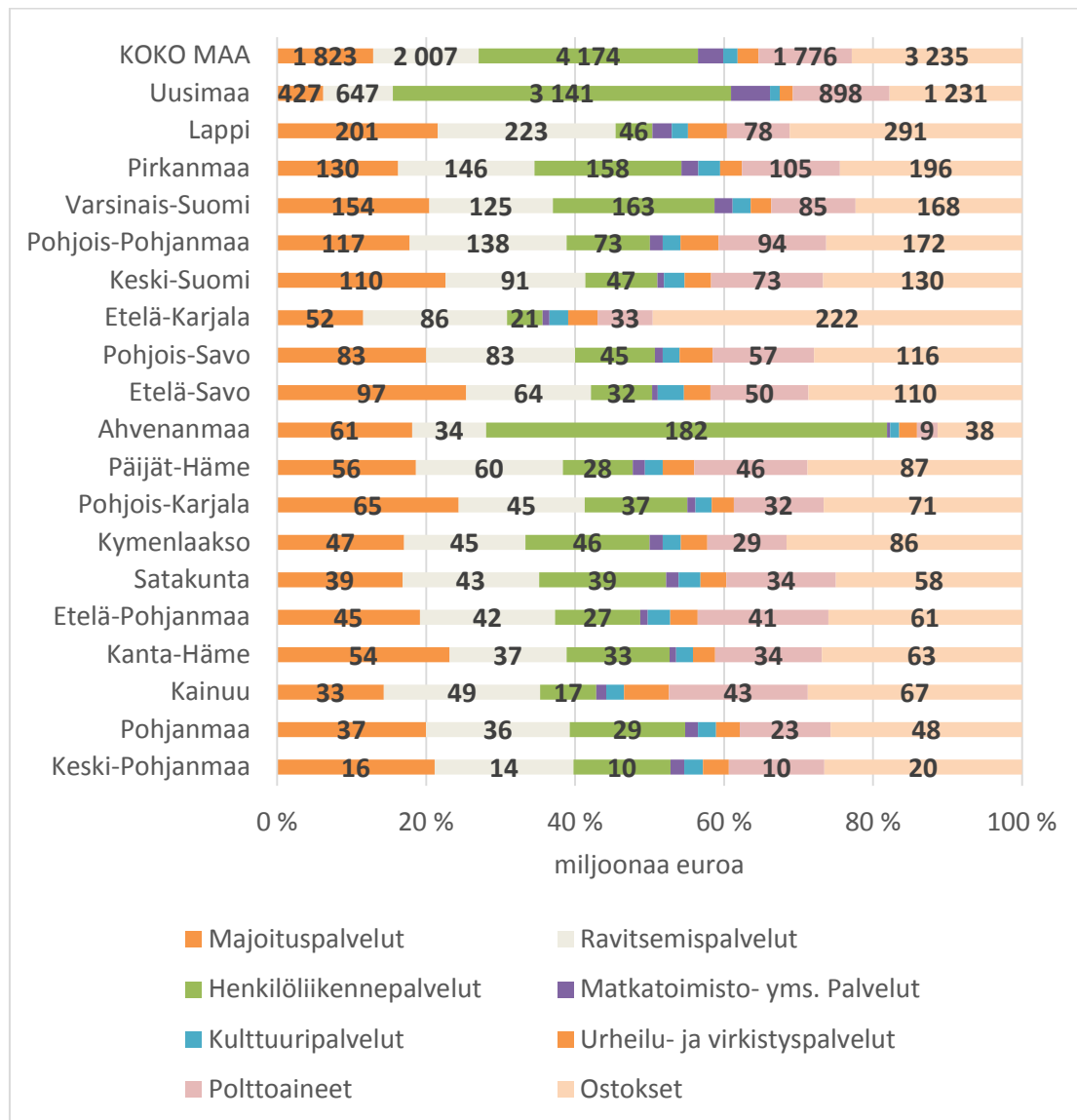

Omien mökkien laskennallinen käyttö painottuu niihin maakuntiin, joissa mökit sijaitsevat. Suurimmat maakunnat omien mökkien käytön osalta olivat Lappi ja Etelä-Savo. Uudellamaalla taas on vähän mökkejä mutta työajan korvatuista menoista Uudellemaalle kirjattiin peräti 63 prosenttia.

4.1.5 Matkailukysynnän tuotejakauma

Alueellisen matkailutilinpidon tulosten avulla on mahdollista kuvata matkailijan kuluttamien tuotteiden ja palveluiden osuuksia maakunnittain.

Kuvio 8 Matkailukysynnän jakautuminen tuotteisiin ja palveluihin

Vuonna 2014 koko maan tasolla matkailukysynnästä noin 30 prosenttia kohdistui henkilöliikennepalveluihin, 27 prosenttia majoitus- ja ravitsemispalveluihin, 23 prosenttia ostoksiin, 13 prosenttia polttoaineisiin ja loput 8 prosenttia muihin palveluihin, joita ovat matkatoimisto-, kulttuuri, urheilu- ja virkistyspalvelut. Tämä kysynnän tuotejakauma on kuitenkin erilainen maakunnasta riippuen.

Henkilöliikennepalvelujen noin 4,2 miljardin euron kysynnästä peräti 75 prosenttia kohdistui Uudellemaalle. Tämä johtuu siitä, että varsin suuri osa henkilöliikenteen palveluja tuottavien yritysten liikevaihdosta kirjataan Uudenmaan toimipaikkoihin. Esimerkiksi lentoliikenteen liikevaihto kohdistui käytännössä kokonaan Uudellemaalle ja rautatien kaukoliikenteen liikevaihdostakin kaksi kolmasosaa. Matkustajalaivaliikenteen liikevaihdosta noin puolet kirjautui Ahvenanmaalle, minkä vuoksi yli puolet (182 milj. euroa) Ahvenanmaan matkailukysynnästä on henkilöliikennepalveluja.

Majoituspalveluihin sisältyvät sekä maksulliset majoituspalvelut että omien mökkien laskennallinen käyttö. Majoitus- ja ravitsemispalvelujen kysyntä on suhteellisesti suurin Lapissa, jossa ne muodostivat 45 prosenttia matkailukysynnästä. Myös Etelä- ja

Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Keski-Suomessa majoitus- ja ravitsemispalvelujen osuus nousi yli 40 prosentin. Näissä Järvi-Suomen maakunnissa on paljon mökkimatkailua.

Ostosten osuus korostui erityisesti Etelä-Karjalassa, johtuen venäläisten ostosmatkailusta. Etelä-Karjalassa noin puolet matkailukysynnästä kohdistuikin ostoksiin. Seuraavaksi suurimmat ostosten osuudet olivat Kymenlaaksossa, 32 prosenttia, ja Lapissa, 31 prosenttia. Muissa maakunnissa ostoksen osuus jäi alle 30 prosentin matkailukysynnästä.

Pohjoisen maakunnissa Lapissa, Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla myös urheilu- ja virkistyspalvelujen osuus nousi yli viiteen prosenttiin matkailukysynnästä, mikä on selkeästi koko maan keskiarvoa korkeampi. Urheilu- ja virkistyspalveluihin sisältyvät muun muassa hissiliput hiihtokeskuksissa.

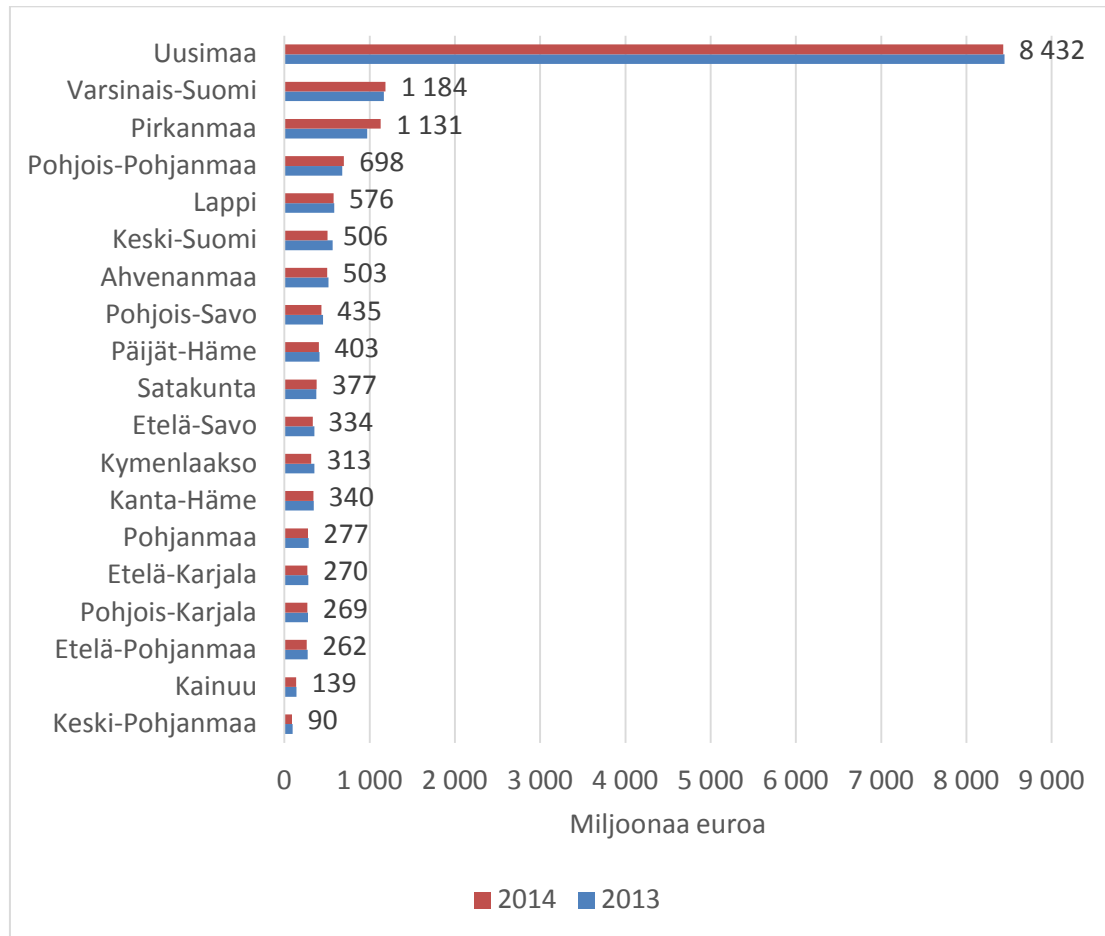
4.2 Matkailun taloudelliset vaikutukset

Matkailun merkitystä maakunnan taloudelle kuvaa se, kuinka suuri osa maakunnan tuotoksesta ja arvonlisästä aiheutuu matkailukysynnästä. Edellä on esitetty matkailukysyntä maakunnittain ja taloudellisten vaikutusten laskemiseksi se yhdistetään pääosin aluetilinpäädöstä saataviin tietoihin matkailu- ja muiden toimialojen tuotoksesta, välituotekäytöstä ja arvonlisästä.

4.2.1 Tuotos

Maakuntien kokonaistuotos perushintaan, sisältäen kaikki toimialat oli yhteensä 387 miljardia euroa vuonna 2014. Tästä matkailutoimialojen kokonaistuotos perushintaan oli yhteensä 16,5 miljardia euroa vuonna 2014. Matkailutoimialojen kokonaistuotoksessa on mukana matkailukysynnän myös paikallisten asukkaiden aikaansaama kysyntä.

Kuvio 9 Matkailutoimialojen tuotos maakunnittain vuosina 2014 (16,5 mrd. euroa) ja 2013 (16,6 mrd. euroa)

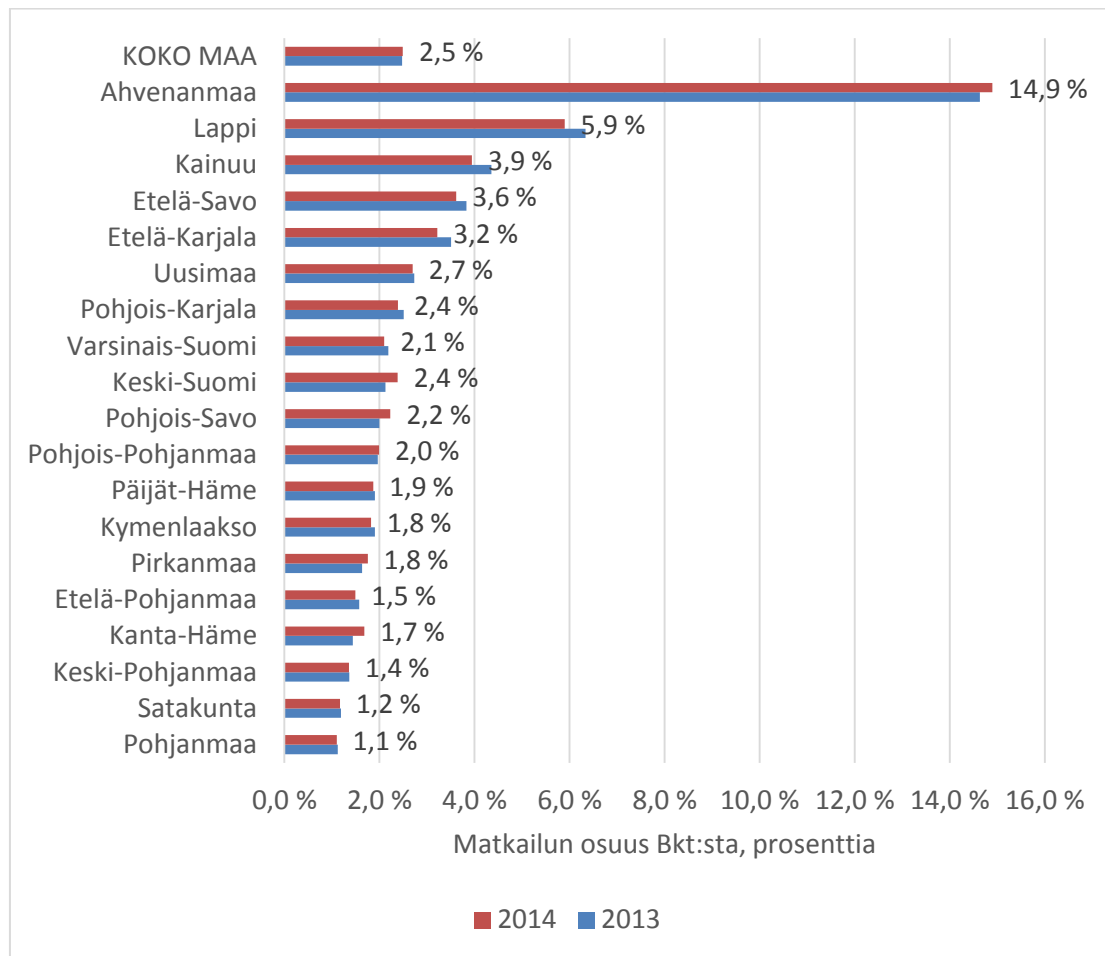

Matkailutoimialojen tuotoksesta 57 prosenttia (8,5 mrd. euroa) kohdistui Uudellemaalle, Varsinais-Suomeen ja Pirkanmaalle molempiin 8 prosenttia (1,1 – 1,2 mrd. euroa). Pohjois-Pohjanmaan osuus oli 5 prosenttia ja Lapin osuus 4 prosenttia.

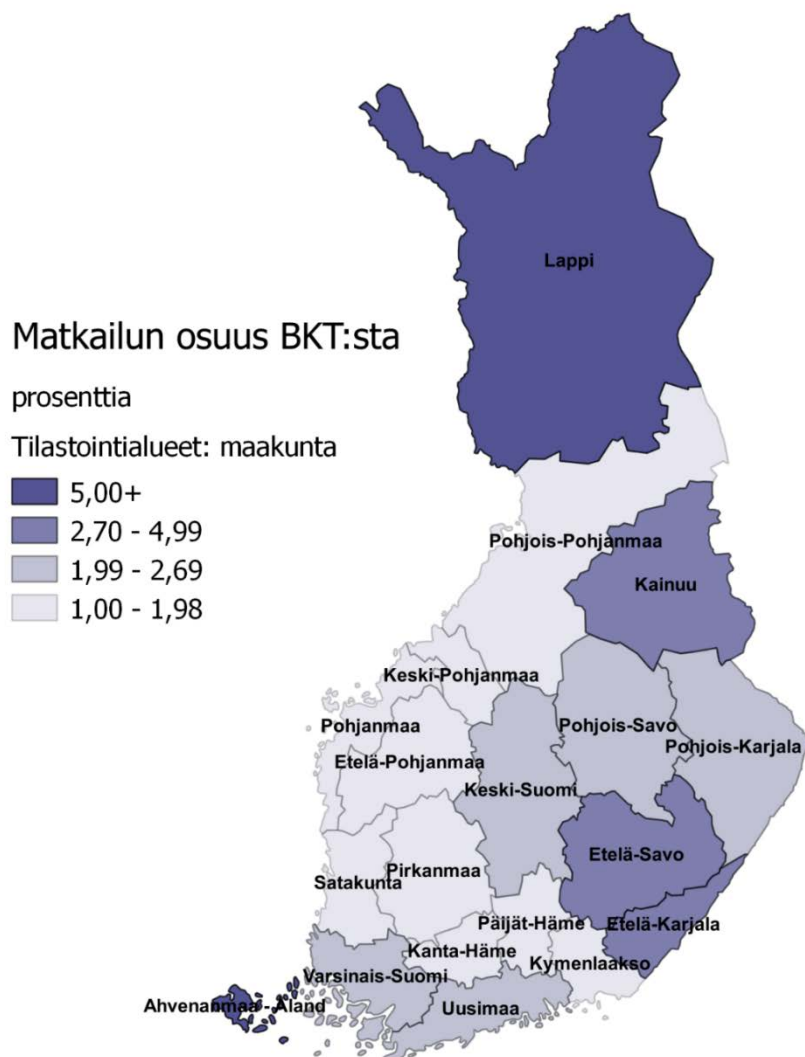
4.2.2 Matkailun bkt-osuudet maakunnittain

Bruttokansantuotteella (BKT) tarkoitetaan sitä arvonlisää joka syntyy tuotoksen ja väli tuotekäytön erotuksena. Matkailun osuus kunkin maakunnan bkt:sta lasketaan jakamalla matkailukysynnän aikaansaama arvonlisä maakunnan bkt:lla. Arvonlisän näkökulmasta kaikki matkailukysyntä ei ole samanarvoista, koska tietyillä toimialoilla arvonlisän osuus on suurempi. Myös samalla toimialalla arvonlisän osuus vaihtelee jonkin verran maakunnasta toiseen. Matkailukysynnän aikaansaaman arvonlisän laskennassa huomioidaan myös matkailukysynnän jakauma tuote- ja maakuntakohtaisesti.

Kuvio 10 Matkailun osuus bkt:sta maakunnittain vuosina 2014 ja 2013

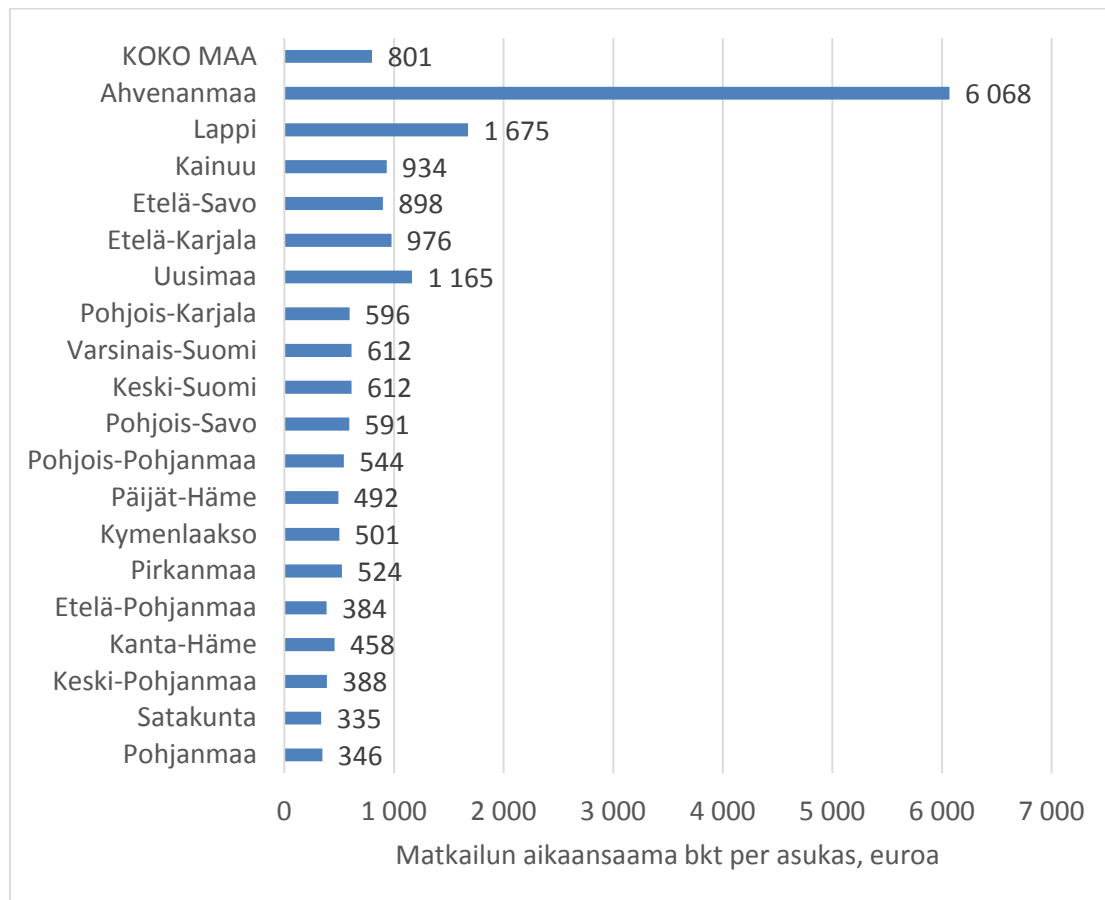
Koko maassa matkailun osuus bkt:sta oli 2,5 prosenttia vuonna 2014. Maakunnista vain Ahvenanmaalla, Lapissa, Kainuussa, Etelä-Savossa, Etelä-Karjalassa ja Uudellamaalla matkailun osuus bkt:sta oli koko maan keskiarvoa suurempi. Ahvenanmaan korkea luku, 15,3 % vuonna 2014, johtuu erityisesti matkustajalaivaliikenteestä, jonka tuloista merkittävä osa kotiutuu Ahvenanmaalta käsin toimiviin laivayhtiöihin.

Kuva 2 Matkailun osuus bkt:sta maakunnittain vuonna 2014

Aluetaloudellisesti matkailu on merkittäväintä Lapissa, Ahvenanmaalla sekä Itä- ja Kaakkois-Suomen maakunnissa. Länsi-Suomessa matkailun osuus jää pääsääntöisesti alle kahteen prosenttiin maakuntien bkt:sta.

Kuvio 11 Matkailun aikaansaama bkt per asukas maakunnittain vuonna 2014

Kuviossa matkailun aikaansaama bkt on jaettu maakunnan väkiluvulla. Näin saadaan matkailun aikaansaama bkt per asukas.

Koko maan tasolla noin 800 euroa bkt:sta per asukas oli matkailun aikaansaamaa vuonna 2014. Ahvenanmaalla matkailu aikaansai yli 6 000 euroa bkt:tä per asukas, Lapissa vajaa 1 700 euroa ja Uudellamaalla noin 1 200 euroa. Muissa maakunnissa matkailun aikaansaama bkt per asukas jäi alle tuhannen euron.

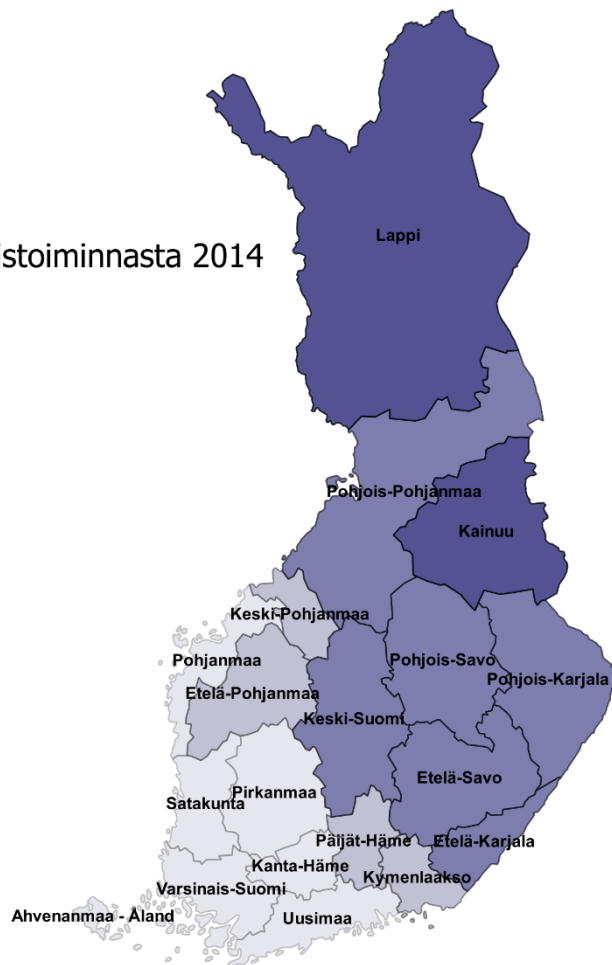
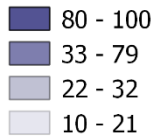
4.2.3 Matkailun osuudet tuotteista

Seuraavissa karttakuvissa on esitetty matkailun osuuksia sellaisten tuotteiden osalta, joissa on merkittäviä eroja maakuntien välillä.

Matkailun osuus ravitsemistoiminnasta 2014

prosenttia

Tilastointialueet: maakunta

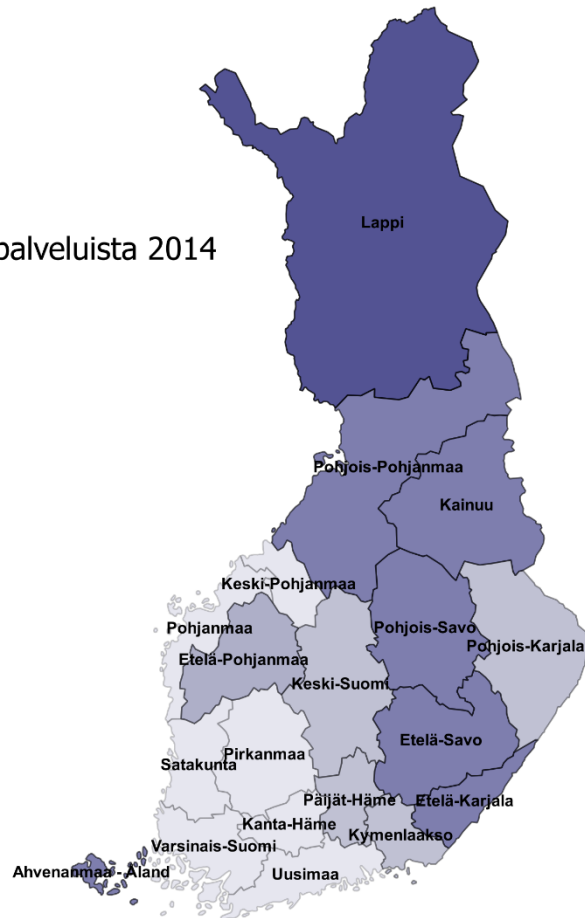
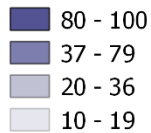
Kuva 3 Matkailun osuus ravitsemispalveluista maakunnittain vuonna 2014

Etelä- ja Lounais-Suomessa ravintolapalveluiden kysynnästä yli 80 prosenttia oli paikallista. Matkailukysynnän osuus kasvaa selkeästi pohjoiseen ja itään päin mentäessä siten, että Lapissa ja Kainuussa jo yli 80 prosenttia ravintolapalvelujen kysynnästä oli matkailun aikaansaamaa.

Matkailun osuus virkistyspalveluista 2014

prosenttia

Tilastointialueet: maakunta

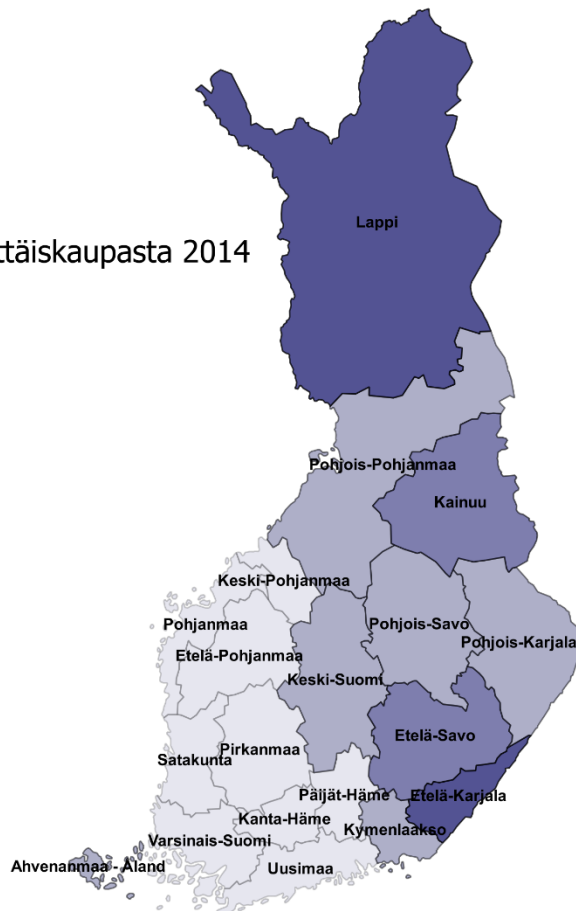
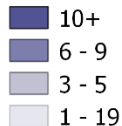
Kuva 4 Matkailun osuus urheilu- ja virkistyspalveluista maakunnittain vuonna 2014.

Myös urheilu- ja virkistyspalveluissa matkailun osuus kasvaa pohjoisempaan päin mentäessä. Urheilu- ja virkistyspalvelujen kysyntään lasketaan mm. hiihtoliput ja huvipuistot, joten kysyntä painottuu sellaisiin maakuntiin, joissa on tämän tyyppisiä palveluja.

Matkailun osuus tukku- ja vähittäiskaupasta 2014

prosenttia

Tilastointialueet: maakunta

Kuva 5 Matkailun osuus kaupan alasta maakunnittain vuonna 2014

Matkailun osuudessa kaupan alasta selkeimmin erottuvat Lappi ja Etelä-Karjala, joissa matkailun osuus on yli 10 prosenttia. Lapissa matkailijat muodostavat noin 16 prosenttia kaupan alan kysynnästä ja Etelä-Karjalassa 13 prosenttia johtuen erityisesti venäläisten matkailusta. Koko maassa matkailun osuus kaupan alasta on noin kolme prosenttia. Etelä- ja Lounais-Suomessa matkailun osuus jää alle 2,5 prosentin.

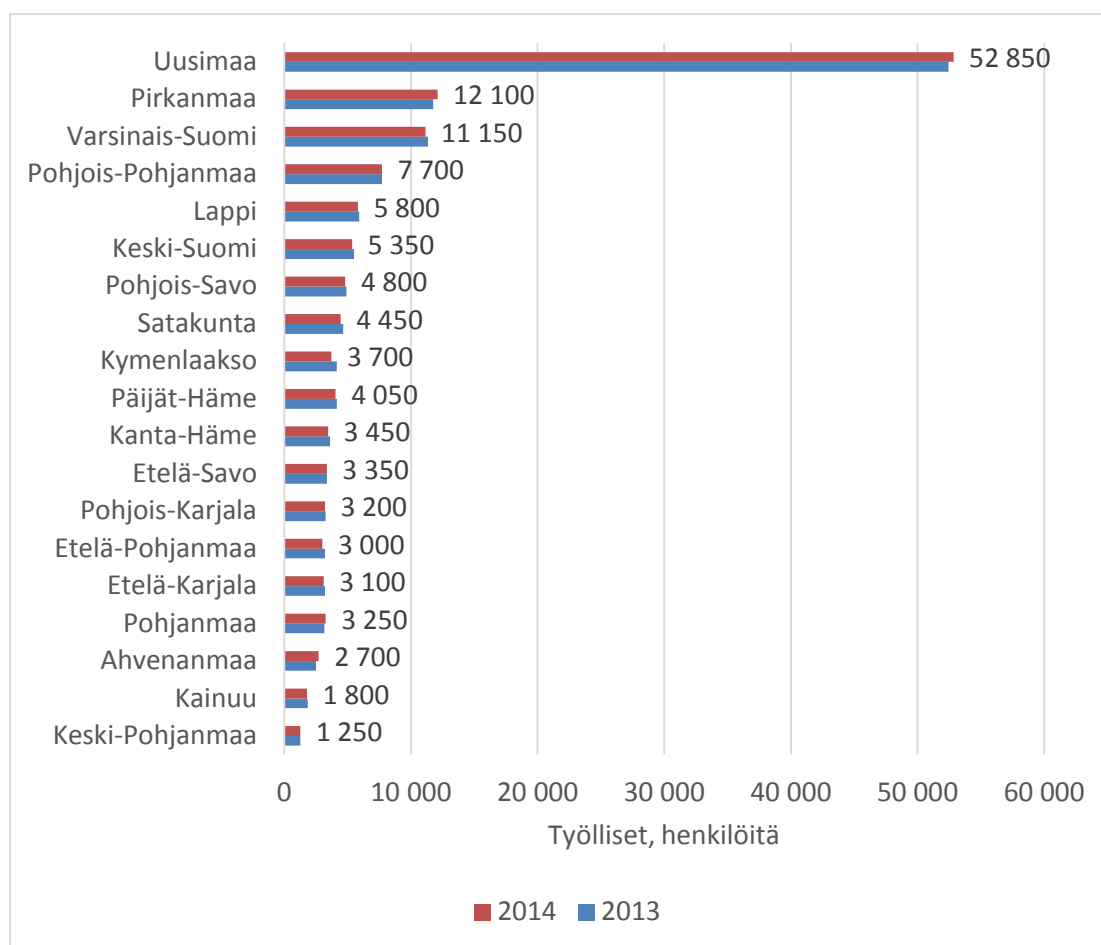
4.3 Matkailutoimialojen työllisyys

Matkailutoimialojen työllistämisaikutusta mitataan työllisten lukumäärällä, tehdyillä työtunneilla, täysiaikaiseksi muutetuilla työpaikoilla sekä matkailun aikaansaamalla laskennallisella työllisyydellä. Matkailun työllistävää vaikutusta kuvaava indikaattori on myös matkailutoimialoilla työskentelevien henkilöiden osuus maakunnan kaikista työllisistä.

Vuokratyövoima ei sisälly matkailulle tyypillisten toimialan lukuihin vaan se luetaan liike-elämän palvelujen työllisyyteen. Myöskään kaupan alan työpaikat eivät ole mukana työllisyyslaskelmissa. Tämän vuoksi matkailun työllistävä vaikutus on jonkin verran tuloksissa esitettyjä tietoja suurempi.

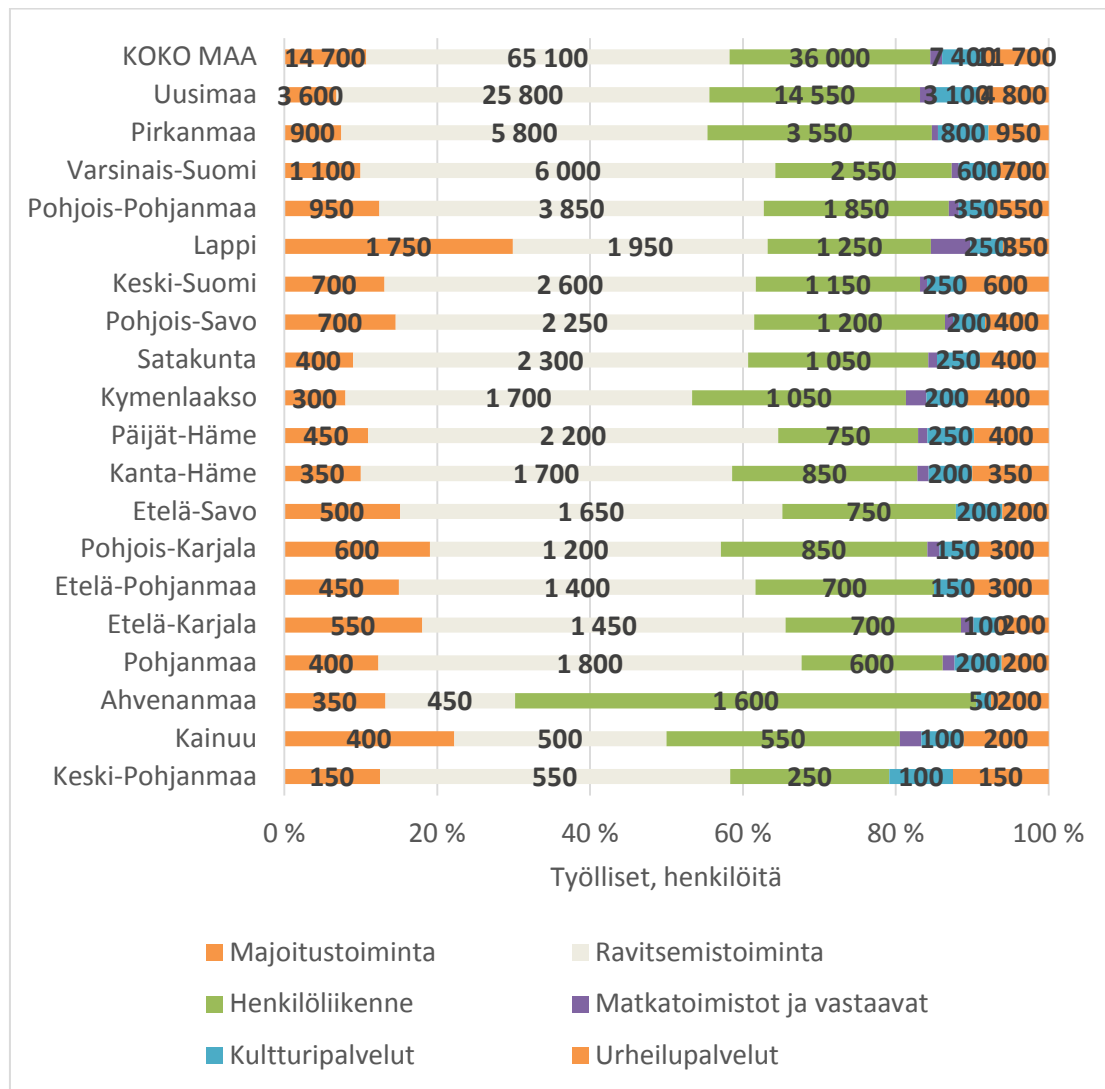
4.3.1 Työllisten määrä

Kuvio 12 Työllisten lukumäärä matkailutoimialoilla maakunnittain vuosina 2014 (137 000 henkilöä) ja 2013 (137 800 henkilöä)

Matkailutoimialoilla työskenteli vuonna 2014 yhteensä 137 800 henkilöä. Uudella- maalla näistä työskenteli 39 prosenttia eli noin 53 000 työllistä. Pirkanmaalla työskenteli noin 12 000 ja Varsinais-Suomessa työskenteli noin 11 000 työllistä. Yhteensä näissä suurten kaupunkien maakunnissa työskenteli 56 prosenttia matkailutoimialojen työllisistä.

Kuvio 13 Työllisten toimialakohtainen jakautuminen maakunnittain vuonna 2014

Vuonna 2014 matkailutoimialojen työllisistä miltei puolet, 65 000 työllistä, työskenteli ravitsemistoiminnassa. Noin neljännes työskenteli henkilöliikenteessä ja 11 prosenttia majoituspalveluissa. Urheilu- ja virkistyspalveluissa työskenteli 9 prosenttia ja kulttuuripalveluissa 5 prosenttia. Matkatoimisto- ja matkanjärjestäjäpalveluissa työskenteli 2 prosenttia matkailutoimialojen työvoimasta. Tähän toimialaan sisältyvät myös erilaiset matkaopas- ja ohjelmapalvelut kuten luonto- ja elämysmatkailu, seikkailut ja safarit.

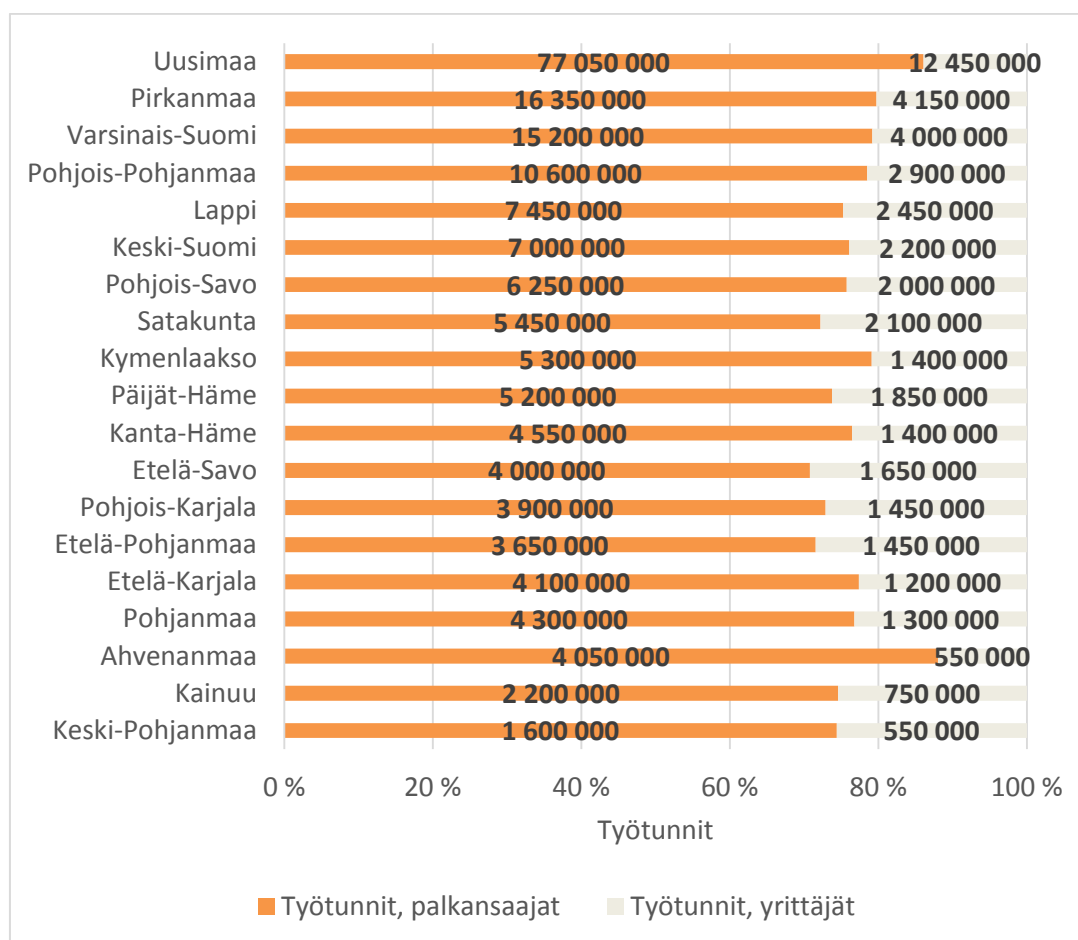
Suurten kaupunkien maakunnissa Uudellamaalla, Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa työllisten toimialajakauma oli kutakuinkin sama kuin koko maassa.

Majoituspalvelujen osuus oli yli 20 prosenttia vain Lapissa ja Kainuussa. Lapissa majoituspalveluissa työskentelee peräti 30 prosenttia matkailutoimialojen työllisistä. Lapissa myös matkatoimisto- ja matkanjärjestäjäpalveluiden työllisten osuus oli suurin, 5 prosenttia.

Ahvenanmaan erityispiirre on matkustajalaivaliikenne, minkä vuoksi henkilöliikenteessä työskenteli peräti 60 prosenttia matkailutoimialojen työllisistä.

4.3.2 Tehdyt työtunnit

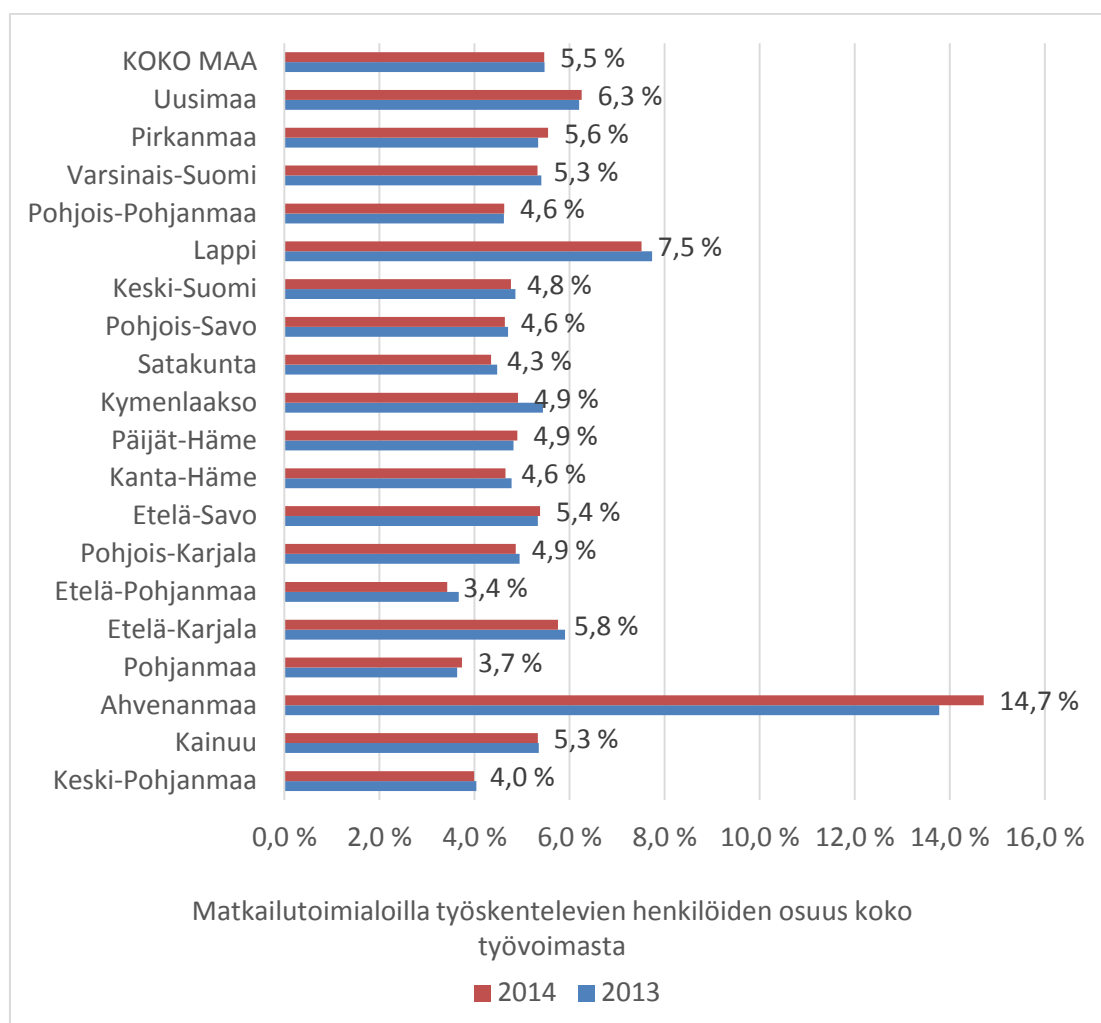
Kuvio 14 Palkansaajien ja yrittäjien tekemät työtunnit matkailutoimialoilla maakunnittain vuonna 2014

Työtunteja matkailutoimialoilla tehtiin yhteensä 234 miljoonaa vuonna 2014. Näistä palkansaajien tekemiä oli 80 prosenttia ja yrittäjien 20 prosenttia. Yrittäjien tekemien työtuntien osuus oli suurin Etelä-Savossa (29 %), ja pienimmät osuudet Ahvenanmaalla (12 %) ja Uudellamaalla (14 %).

4.3.3 Matkailutoimialoilla työskentelevien osuus kaikista työllisistä

Kuvio 15 Matkailutoimialoilla työskentelevien osuus kaikista työllisistä vuosina 2014 ja 2013

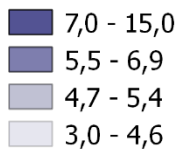

Koko maan työllisistä 5,5 prosenttia työskenteli matkailutoimialoilla vuonna 2014. Vain Lapissa ja Ahvenanmaalla matkailutoimialojen työllisten osuus oli selkeästi suurempi, Ahvenanmaalla 14,7 % ja Lapissa 7,5 %.

Matkailun osuus kaikista työllisistä 2014

prosenttia

Tilastointialueet: maakunta

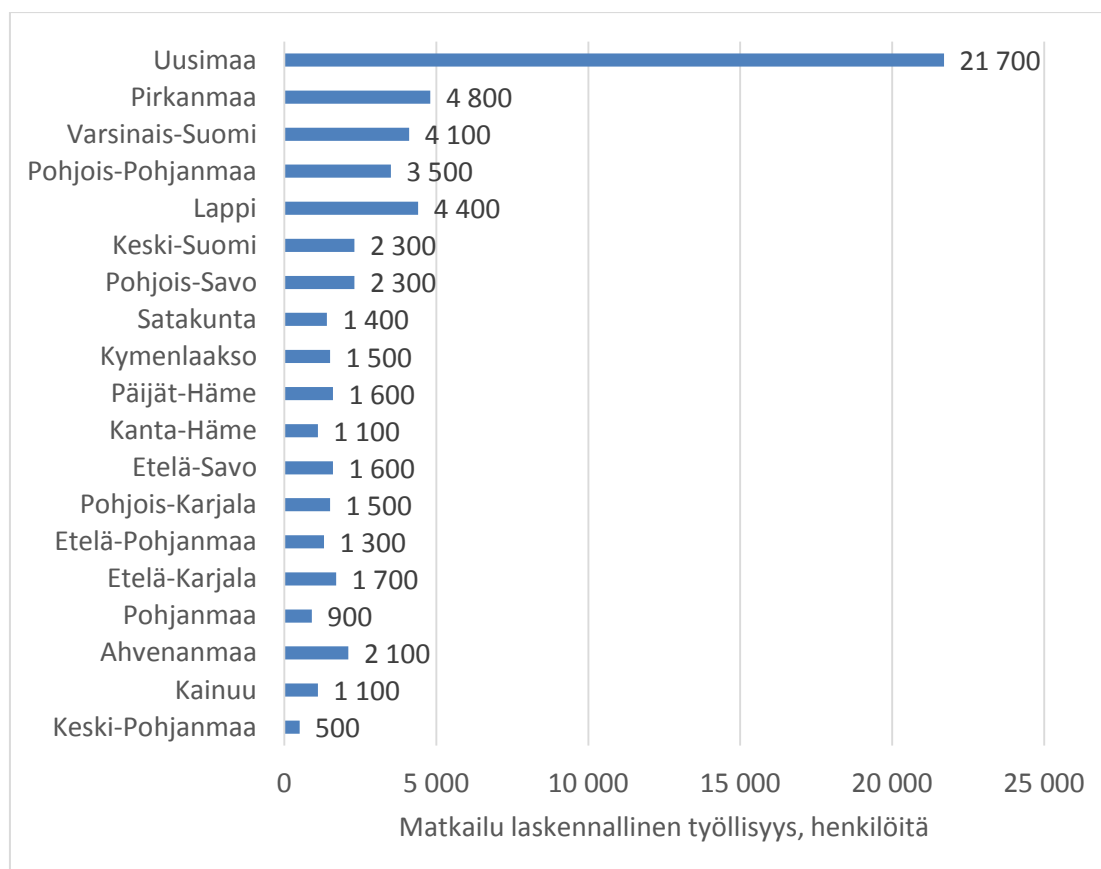

Kuva 6 Matkailutoimialojen työllisten osuus kaikista työllisistä vuonna 2014

Koko maan 5,5 prosentin osuutta korkeampi matkailutoimialojen työllisten osuus oli Lapin ja Ahvenanmaan lisäksi myös Uudellamaalla (6,3 %), Etelä-Karjalassa (5,8 %) ja Pirkanmaalla (5,6 %). Pienimmät osuudet ovat Etelä-Pohjanmaalla (3,4 %), Pohjanmaalla (3,7 %) ja Keski-Pohjanmaalla (4,0 %).

4.3.4 Matkailun laskennallinen työllisyys

Kuvio 16 Matkailun laskennallinen työllisyys vuonna 2014

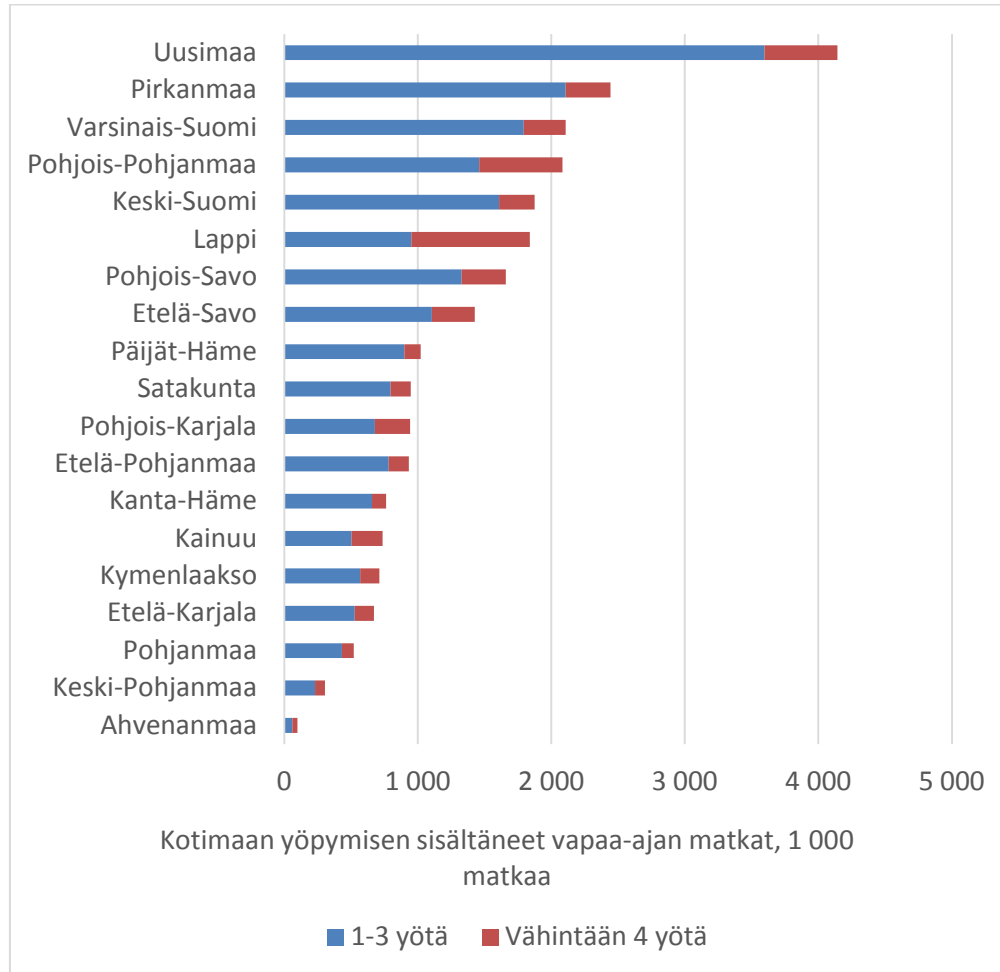

Matkailun laskennallinen työllisyys lasketaan kertomalla toimialan työlliset matkailun osuudella. Näin saadaan karkea arvio siitä kuinka suuri osa työllisistä palvelee matkailijoita. Laskennallisen työllisyyden osalta maakuntien järjestys muuttuu hieman, koska toisissa maakunnissa suurempi osa matkailutoimialojen kysynnästä on matkailun aikaansaamaa. Esimerkiksi Lappi nousee maakunnissa sijalle kolme laskennallisella työllisyydellä mitattuna, kun työllisten määrällä mitattuna se oli viides vuonna 2014. Samoin Ahvenanmaa nousee sijalle kahdeksan kun se työllisten määrällä mitattuna oli kolmanneksi viimeinen.

4.4 Matkailun fyysiset indikaattorit

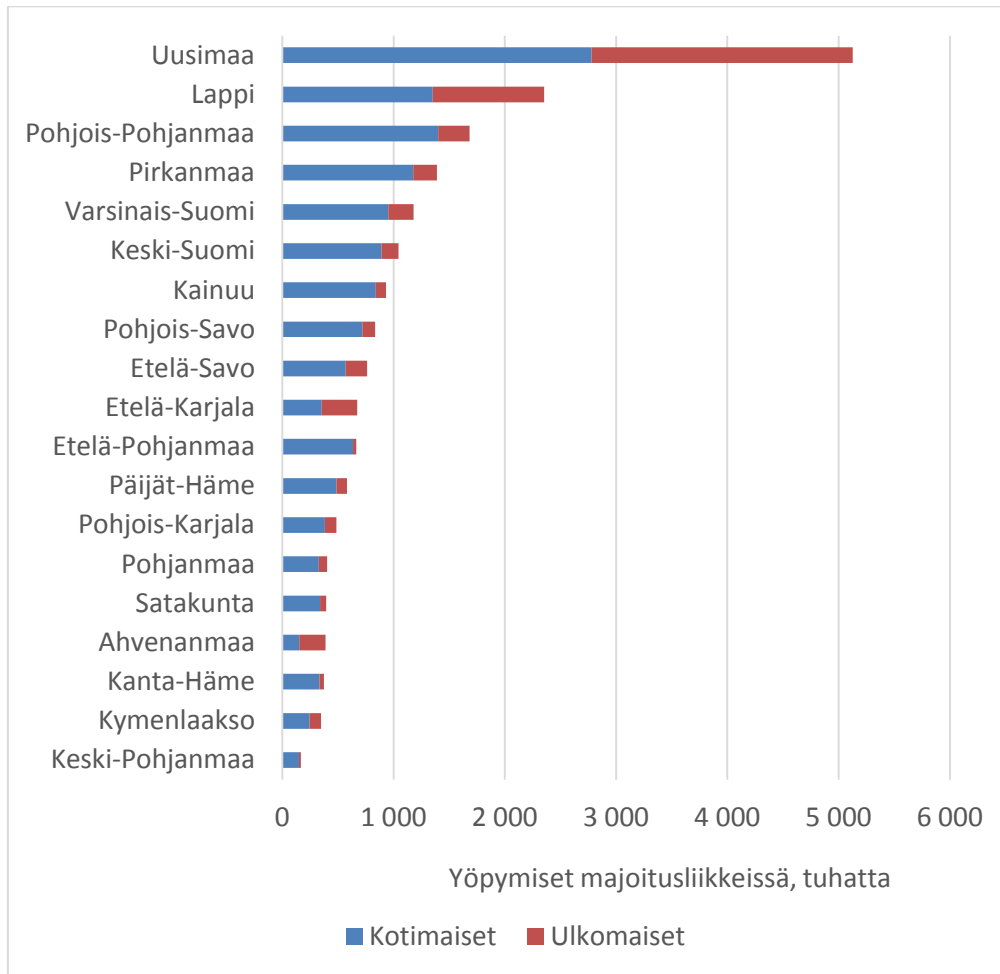
4.4.1 Matkojen ja yöpymisten määrä

Kuvio 17 Kotimaan yöpymisen sisältäneet vapaa-ajanmatkat kohdemaakunnan ja keston mukaan vuonna 2014

Vuonna 2014 tehtiin yhteensä hieman yli 25 miljoonaa kotimaan vapaa-ajanmatkaa, joissa yövyttiin vähintään kerran. Matkoista viidennes oli kestoaltaan yli 4 yötä. Matkoista suuntautui Uudellemaalle 16 prosenttia, Pirkanmaalle 10 prosenttia ja Varsinais-Suomeen sekä Pohjois-Pohjanmaalle 8 prosenttia. Lappiin suuntautuneista matkoista lähes puolet olivat kestoaltaan vähintään 4 yötä.

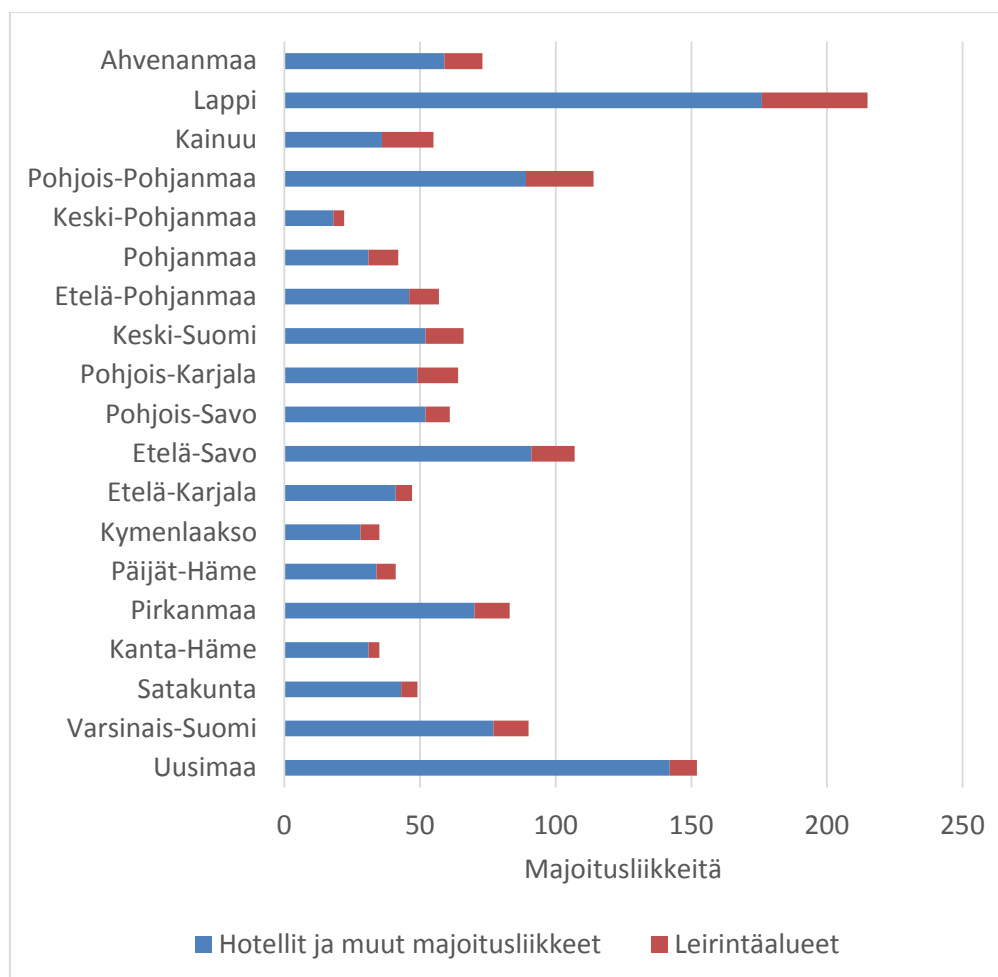
Kuvio 18 Kotimaiset ja ulkomaiset yöpymiset majoitusliikkeissä vuonna 2014 maakunnittain

Majoitusliikkeissä yövyttiin vuonna 2014 yhteensä lähes 20 miljoonaa kertaa. Yöpymisistä 14 miljoonaa oli kotimaisia ja 5,7 miljoonaa ulkomaisia. Ulkomaisista yöpymisistä yli 40 prosenttia kirjattiin Uudellamaalla ja 18 prosenttia Lapissa.

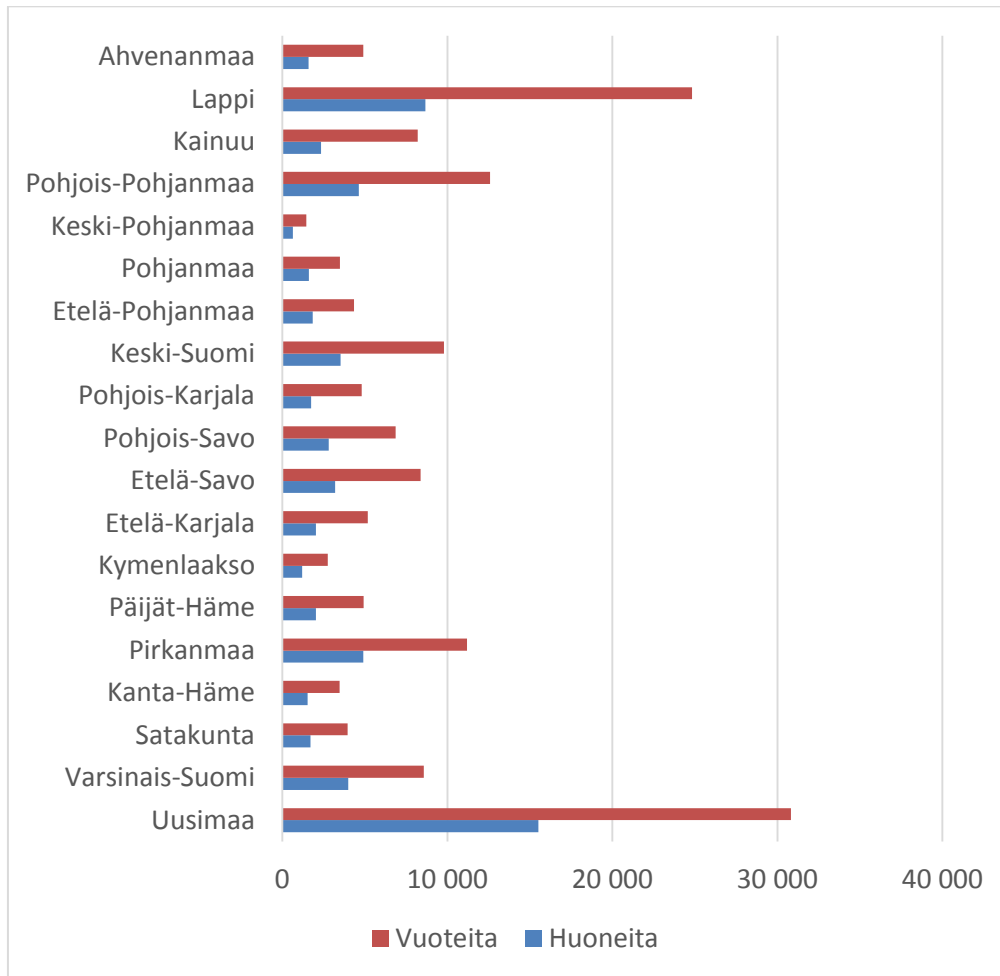
4.4.2 Majoitusliikkeiden määrä ja kapasiteetti majoitusmuodoittain

Kuvio 19 Majoitusliikkeiden lukumäärä maakunnittain vuonna 2014

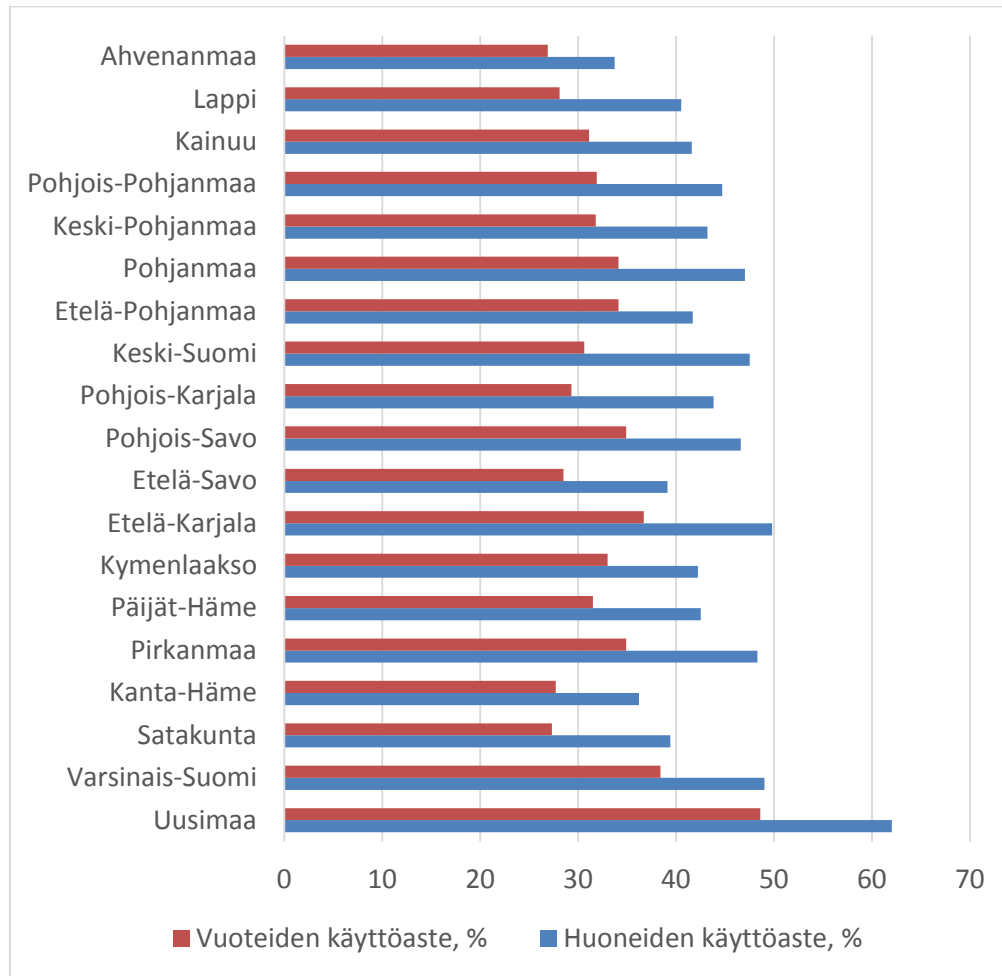
Suomessa oli vuonna 2014 yhteensä 1 408 majoitusliikettä, joissa oli vähintään 20 vuodepaikkaa tai 20 vuodepaikkaa tai sähköpistokkeella varustettua matkailuvuonopaiikkaa. Näistä leirintäalueita oli 243 ja hotelleja sekä muita majoitusliikkeitä 1 165 kappaletta. Eniten majoitusliikkeitä oli Lapissa (215) ja Uudellamaalla (152).

Kuvio 20 Huoneiden ja vuoteiden lukumäärä majoitusliikkeissä maakunnittain vuonna 2014

Majoitusliikkeissä oli yhteensä 65 498 huonetta, huoneistoa tai mökkiä ja 160 470 vuodepaikkaa. Eniten kapasiteettia oli Uudellamaalla, 15 517 huonetta, huoneistoa tai mökkiä ja 30 809 vuodetta ja toiseksi eniten Lapissa, 8 665 huonetta, huoneistoa tai mökkiä ja 24 831 vuodepaikkaa.

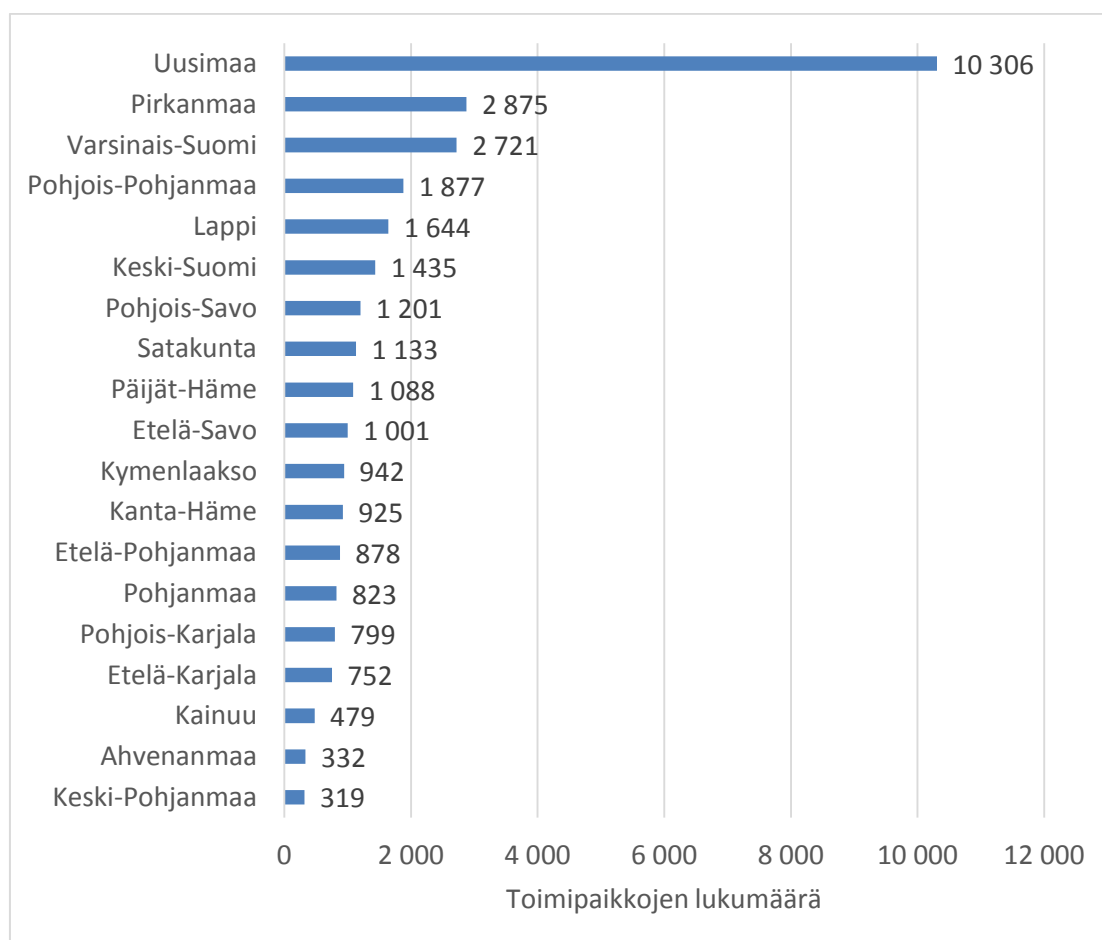
Kuvio 21 Huoneiden ja vuoteiden käyttöasteet majoitusliikkeissä (pl. leirintäalueet) vuonna 2014

Huoneiden käyttöaste majoitusliikkeissä oli koko maassa 48 prosenttia ja vuodekäyttöaste 35 prosenttia vuonna 2014. Luvuissa ei ole mukana leirintäalueita, joiden kapasiteetti koostuu enimmäkseen muusta kuin huonemajoituksesta. Uudellamaalla käyttöasteet olivat selkeästi muita maata korkeammat, huoneiden osalta 62 ja vuoteiden 49 prosenttia. Etelä-Karjalassa ja Pirkanmaalla ylettiin lähes 50 prosentin huonekäyttöasteeseen. Alle 40 prosentin huonekäyttöasteeseen jätiin Satakunnassa, Etelä-Savossa, Kanta-Hämeessä ja Ahvenanmaalla.

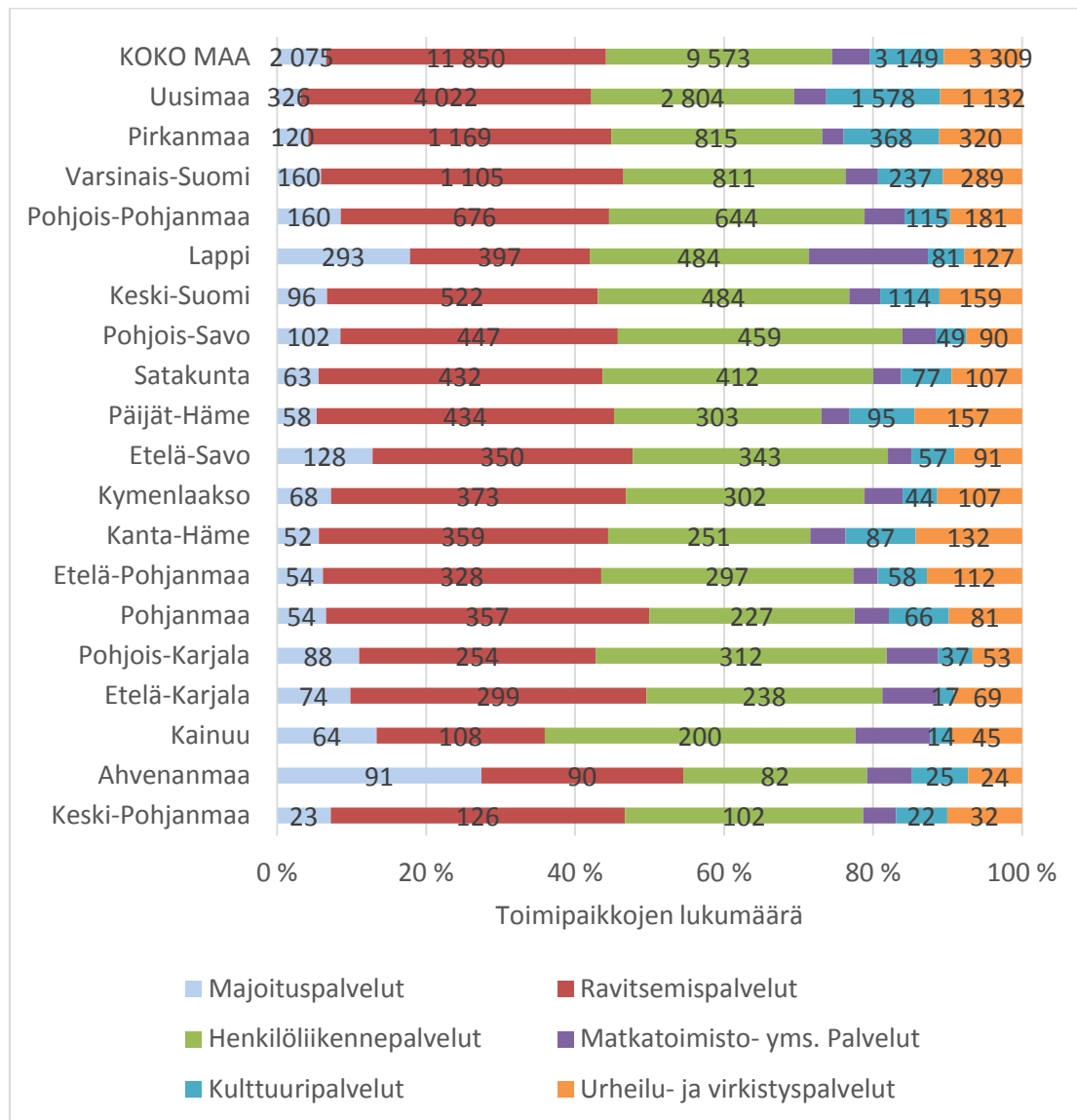
4.4.3 Toimipaikkojen määrä matkailutoimialoilla

Kuvio 22 Toimipaikkojen lukumäärä matkailutoimialoilla maakunnittain vuonna 2014

Vuonna 2014 matkailutoimialoilla oli yhteensä 31 547 toimipaikkaa, joista Uudella-
maalla sijaitsi 10 306.

Kuvio 23 Matkailutoimialojen toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain ja maakunnittain vuonna 2014

Matkailutoimialojen toimipaikoista 38 prosenttia oli ravitsemispalveluja ja 30 prosenttia henkilöliikennepalveluja. Kulttuuripalveluissa sekä urheilu- ja virkistyspalveluissa oli kummassakin 10 prosenttia toimipaikoista. Majoituspalveluissa oli 7 prosenttia toimipaikoista. Matkatoimisto-, matkanjärjestäjä- ja ohjelmapalvelujen osuus toimipaikoista oli vain 5 prosenttia mutta Lapissa niiden osuus oli 16 prosenttia toimipaikoista.

5 Yhteenveto hankkeen tuloksista

Matkailun talous- ja työllisyysvaikutukset vaihtelevat maakunnasta toiseen, osin hyvinkin paljon. Näihin lukuihin vaikuttavat mm. alueen luontaiset vetovoimatekijät sekä se miten ne on hyödynnetty matkailullisesti ja miten tarjonta vastaa kysyntään. Lisäksi luvuissa näkyy alueen matkailun kehittyneisyys. Esimerkiksi Lapissa matkailua on kehitetty systemaattisesti vuosikymmeniä. Lukuihin vaikuttaa myös alueen koko ja muu elinkeinotoiminta.

Koko maassa matkailun osuus bkt:sta oli noin 2,5 prosenttia vuonna 2014. Matkailun osuus bkt:sta oli koko maan keskiarvoa suurempi vain Ahvenanmaalla (14,9 %), Lapissa (5,9 %), Kainuussa (3,9 %), Etelä-Savossa (3,6 %), Etelä-Karjalassa (3,2 %) ja Uudellamaalla (2,7%). Ahvenanmaan korkea luku johtuu erityisesti matkustajalaivaliikenteestä, jonka kysynnästä noin puolet kohdistuu Ahvenanmaalta käsin toimiviin yrityksiin.

Matkailukysynnästä (14,2 mrd. euroa vuonna 2014) lähes puolet kohdistui Uudellemaalle. Alueellisesti matkailukysyntä painottui Uudenmaan lisäksi erityisesti Lappiin, Pirkanmaalle, Varsinais-Suomeen ja Pohjois-Pohjanmaalle. Matkailukysynnästä yli 70 prosenttia kohdistui näihin viiteen maakuntaan.

Kotimaan matkailu tuotti yli 70 prosenttia matkailukysynnästä. Suomessa on vain viisi maakuntaa, joissa ulkomaisen kysynnän osuus oli yli neljänneksen: Uusimaa, Lappi, Etelä-Karjala, Ahvenanmaa ja Kymenlaakso. Etelä-Karjalassa ulkomaisen kysynnän osuus oli peräti 67 prosenttia (299 milj. euroa) johtuen venäläisten matkailusta. Lappiin kohdistuvasta matkailukysynnästä 40 prosenttia oli ulkomaista.

Yöpymisen sisältäneiden matkojen kysynnästä (9,3 mrd. euroa) puolet kohdistui Uudellemaalle, kahdeksan prosenttia Lappiin ja viisi prosenttia Pirkanmaalle, Varsinais-Suomeen ja Pohjois-Pohjanmaalle kuhunkin. Ulkomaisten yöpymisen sisältäneiden matkojen kysynnästä peräti 56 prosenttia kohdistui Uudellemaalle ja 11 prosenttia Lappiin.

Kotimaisten päivämatojen kysynnästä vain hieman yli 30 prosenttia kohdistui Uudellemaalle. Ulkomaisten päivämatojen kysyntä sen sijaan keskittyi lähes 80 prosenttisesti kahteen maakuntaan: Uudellemaalle ja Etelä-Karjalaan.

Omien mökkien käytön osalta merkittävimmät maakunnat olivat Lappi ja Etelä-Savo, joihin kumpaankin kohdistui noin 13 prosenttia omien mökkien käytöstä.

Matkailutoimialoilla työskenteli vuonna 2014 yhteensä 137 000 henkilöä koko maassa. Uudellamaalla näistä työskenteli 39 prosenttia eli noin 53 000 työllistä. Pirkanmaalla työskenteli noin 12 000 ja Varsinais-Suomessa työskenteli noin 11 000 työllistä. Yhteensä näissä suurten kaupunkien maakunnissa työskenteli 56 prosenttia matkailutoimialojen työllisistä.

Matkailutoimialojen työtunneista palkansaajien tekemiä oli 80 prosenttia ja yrittäjien 20 prosenttia. Yrittäjien tekemien työtuntien osuus oli suurin Etelä-Savossa (28 %), ja pienimmät osuudet Ahvenanmaalla (12 %) ja Uudellamaalla (14 %).

Matkailutoimialoilla työskenteli koko maassa 5,5 prosenttia työvoimasta. Tätä korkeampi matkailutoimialojen työllisten osuus oli Lapin (7,5 %) ja Ahvenanmaan (14,7 %) lisäksi myös Uudellamaalla (6,3 %), Etelä-Karjalassa (5,8 %) ja Pirkanmaalla

(5,6 %). Pienimmät osuudet ovat Etelä-Pohjanmaalla (3,4 %), Pohjanmaalla (3,7 %) ja Keski-Pohjanmaalla (4,0 %).

Tarkemmat tulokset on julkaistu tietokantataulukkoina Finpro Visit Finlandin tilastopalvelu Rudolfissa¹⁴. Avainluvut on esitetty maakunnittain liitteessä 4.

¹⁴ <http://visitfinland.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/VisitFinland>

LIITTEET

Liite 1. Matkailutoimialat

1.a. Hotelli- ja muut majoituspalvelut

- 551 Hotellit ja vastaavat majoitusliikkeet
- 552 Lomakylät, retkeilymajat yms. majoitus
- 553 Leirintäalueet, asuntovaunu- ja matkailuvau-
nualueet

1.b. Vapaa-ajan asuntopalvelut (vapaa-ajan asunnot omaan käyttöön, vapaa-ajan asuntojen vuokraus, lomaosakkeet jne.)

- 681 Omien kiinteistöjen kauppa, osa *
- 682 Omien tai leasing-kiinteistöjen vuokraus ja hallinta, osa *
- 683 Kiinteistöalan toiminta palkkio- tai sopimusperusteisesti, osa *
- * Näistä loma-asuntojen ja lomaosakkeiden osuus

2. Ravitsemistoiminta

- 5610 Ravintolat ja vastaava ravitsemistoiminta
- 5629 Henkilöstö- ja laitosruokailu
- 5630 Baarit ja kahvilat
(eli koko toimiala 56, pl. 5621 Pitopalvelu)

3. Rautateiden henkilöliikenne

- 4910 Rautateiden henkilöliikenne, kaukoliikenne

4. Linja-autojen henkilöliikenne ja taksiliikenne

- 4932 Taksiliikenne
- 4939 Muualla luokittelematon maaliikenteen henkilöliikenne

5. Vesiliikenteen henkilökuljetus

- 5010 Meri- ja rannikkovesiliikenteen henkilökuljetus
- 5030 Sisävesiliikenteen henkilökuljetus

6. Lentoliikenteen henkilökuljetus

- 5110 Matkustajalentoliikenne

7. Kulkuneuvojen vuokraus

- 7711 Autojen ja kevyiden moottoriajoneuvojen vuokraus ja leasing

8. Matkatoimisto- ja matkanjärjestäjäpalvelut

- 7911 Matkatoimistojen toiminta
- 7912 Matkanjärjestäjien toiminta
- 7990 Varauspalvelut, matkaoppaiden palvelut ym.

9. Kulttuuripalvelut

- 900 Kulttuuri- ja viihdetoiminta
- 9102 Museoiden toiminta
- 9103 Historiallisten nähtävyyksien, rakennusten ja vastaavien kohteiden toiminta
- 9104 Kasvitieteellisten puutarhojen, eläintarhojen ja luonnonpuistojen toiminta
(eli toimialat 90 ja 91, pois lukien 9101 Kirjastojen ja arkistojen toiminta)

10. Urheilu- ja virkistyspalvelut

- 7721 Vapaa-ajan ja urheiluvälineiden vuokraus ja leasing
- 92 Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelut
- 9311 Urheilulaitosten toiminta
- 9319 Muu urheilutoiminta
- 9321 Huvi- ja teemapuistojen toiminta
- 9329 Muu huvi- ja virkistystoiminta
(eli toimialat 93 pois lukien 9312 Urheiluseurojen toiminta, 9313 Kuntokeskukset)

Liite 2. Matkailutuotteet

Matkailutilinpidon tyypilliset tuotteet ovat seuraavat (tuotteiden alla vastaavat KTTL-nimikkeet):

A. Kulutustuotteet

A.1 Tyypilliset tuotteet

- 1. Majoituspalvelut
 - 1.a. Hotelli- ja muut majoituspalvelut
 - 551000 Hotellipalvelut ja vastaavat majoituspalvelut
 - 552000 Retkeilymajojen, leirintäalueiden, lomakylä- ym. palvelut
 - 1.b. Vapaa-ajan asuntopalvelut
 - 682010 Asuntojen vuokraus
 - 682020 Asuntojen hallinta
 - 682030 Muiden kiinteistöjen vuokraus, hallinta ja kauppa
 - 683100 Kiinteistönvälityspalvelut
 - 683200 Kiinteistöjen isännöintipalvelu
 - Näistä loma-asuntojen ja lomaosakkeiden osuus
- 2. Ravitsemispalvelut
 - 561000 Ravitsemispalvelut
 - 562000 Ateriapalvelut ja muut ravitsemispalvelut, osa
 - 563000 Juomatarjoilupalvelut
- 3. Rautateiden kaukoliiketalvelut
 - 491000 Rautateiden henkilöliikennetalvelut, kaukoliikenteen osuus
- 4. Maantieliikennetalvelut
 - 493120 Linja-autoliikenne, kaukoliikenteen osuus
 - 493200 Taksien käyttöön liittyvät palvelut
 - 493900 Muut maaliikenteen henkilöliikennetalvelut, kaukoliikenteen osuus
- 5. Vesiliikennetalvelut
 - 500100 Vesiliikenteen henkilökuljetus
- 6. Ilmaliikennetalvelut
 - 511000 Matkustajalentoliikenteen palvelut
- 7. Henkilöliikennevälineiden vuokrauspalvelut
 - 771100 Henkilöautojen ja kevyiden moottoriajoneuvojen vuokraus- ja leasingpalvelut
- 8. Matkatoimisto-, matkanjärjestäjä- ja matkaopaspalvelut
 - 790000 Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien palvelut, muut varauspalvelut ja niihin liittyvät palvelut, osa
- 9. Kulttuuripalvelut
 - 900100 Esittävä taide ja luomistyö, osa
 - 900400 Taidelaitosten palvelut
 - 910200 Museoiden palvelut
 - 910400 Kasvitieteellisten puutarhojen, eläintarhojen ja luonnonpuistojen palvelut
- 10. Urheilu- ja virkistyspalvelut
 - 920000 Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelut, osa
 - 931000 Urheilutoiminta, osa
 - 932000 Huvi- ja virkistystoiminta

A.2 Liitännäiset tuotteet

- Välityspalkkiot (polttoaineiden kauppa)
 - 463000 Polttoaineiden tukkukaupan palvelut
 - 473000 Polttoaineiden vähittäiskaupan palvelut
- Palvelut (henkilölähiliikenne)
 - 491000 Rautateiden henkilöliikennepalvelut, lähiliikenteen osuus
 - 493110 Raitiotie- ja metrolinjat
 - 493120 Linja-autoliikenne, lähiliikenteen osuus
 - 493900 Muut maaliikenteen henkilöliikennepalvelut, lähiliikenteen osuus

A.3 Ei-ominaiset tuotteet

- Välityspalkkiot (tukku- ja vähittäiskauppa)
 - 462000 Tukkukaupan palvelut
 - 471000 Vähittäiskaupan palvelut
- Muut tuotteet

B. Ei-kulutustuotteet

B.1 Arvoesineet

- Arvoesineet sisältyvät matkailukulutukseen (tourism expenditure) IRTS 2008:n mukaan.

B.2 Muut ei-kulutustuotteet

Liite 3. Avaintermien selitykset

Arvonlisäys

Arvonlisäys (brutto) tarkoittaa tuotantoon osallistuvan yksikön synnyttämää arvoa. Se lasketaan markkinatuotannossa vähentämällä yksikön tuotoksesta tuotannossa käytetyt väli tuotteet (tavarat ja palvelut) ja markkinattomassa tuotannossa laskemalla yhteen palkansaajakorvaukset, kiinteän pääoman kuluminen ja mahdolliset tuotannon ja tuonnin verot.

Bruttokansantuote

BKT, bruttokansantuote, markkinahintaan on kotimaisten tuotantoyksiköiden tuotanto toiminnan lopputulos. Se voidaan määritellä kolmella tavalla: institutionaalisten sektoreiden tai eri toimialojen bruttoarvonlisäysten summana lisättyinä tuoteveroilla ja vähennettynä tuotetukipalkkioilla; kotimaisten institutionaalisten yksiköiden tavaroiden ja palveluiden loppukäytön summana (kulutus, pääoman bruttomuodostus, vienti miinus tuonti); tulojen summana (palkansaajakorvaukset, tuotanto- ja tuontiverot miinus tukipalkkiot, bruttotoimintaylijäämä ja sekatalo, brutto).

Kaupan lisät

Tukkukaupan ja vähittäiskaupan palvelujen tuotos mitataan jälleenmyyntiin ostettujen tavaroiden kaupan lisien mukaan. Kaupan lisä on jälleenmyyntiä varten ostetun tavaran todellisen tai laskennallisen hinnan ja sen hinnan välinen ero, jonka jakelija joutuisi maksamaan tavaran korvaamiseksi myynti- tai muulla luovutushetkellä.

Koko kansantalous

Suomen kansantalouden muodostavat sellaiset yksiköt, joiden taloudellisen mielenkiinnon keskus on Suomen talousalueella. Kansantalouden yksikköinä toimivat jaetaan yrityksiin (S11), rahoitus- ja vakuutuslaitoksiin (S12), julkisyhteisöihin (S13), kotitalouksiin (S14) sekä kotitalouksia palveleviin voittoa tavoittelemattomiin yhteisöihin (S15).

Palkansaajakorvaukset

Palkansaajakorvaukset (D.1) määritellään työnantajan työntekijälle maksamiksi rahamääräisiksi tai luontoismuotoisiksi kokonaiskorvauksiksi tilinpitojakson aikana tehdystä työstä.

Palkansaajakorvaukset jaetaan seuraavasti:

a) palkat ja palkkiot (D.11): rahamääräiset palkat ja palkkiot; luontoismuotoiset palkat ja palkkiot

b) työnantajan sosiaaliturvamaksut (D.12): työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut (D.121); työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut (D.122).

Perushinta

Perushinta on kansantalouden tilinpidon hintakäsitemerkki. Se on hinta, jonka tuottajat saavat ostajalta tuotettua tavara- tai palveluyksikköä kohti, miinus kaikki tuosta yksiköstä

sen tuotannon tai myynnin seurauksena maksettavat verot (so. tuoteverot), plus kaikki tuosta yksiköstä sen tuotannon tai myynnin seurauksena saatavat tukipalkkiot (so. tuotetukipalkkiot). Siihen ei lueta tuottajan erikseen laskuttamia kuljetuskustannuksia. Siihen luetaan tuottajan samalla laskulla laskuttamat kuljetuslisät, myös siinä tapauksessa, että ne ovat erillisenä eränä laskussa.

Sekatulo

Sekatulo on kotitaloussektorin yhtiöimättömien yritysten tulonmuodostustilin tasapainoerä, joka vastaa korvausta omistajan ja hänen perheenjäsentensä työstä ja sisältää yrittäjän saaman voiton.

Tavaroiden ja palvelujen tuonti

Tavaroiden ja palvelujen tuonti koostuu tavaroita ja palveluja koskevista ostoista, vaihtokaupoista, lahjoista tai avustuksista ulkomaisilta talousyksiköiltä kotimaisille talousyksiköille.

Tavaroiden ja palvelujen vienti

Tavaroiden ja palvelujen vienti koostuu tavaroita ja palveluja koskevista myynneistä, vaihtokaupoista, lahjoista tai avustuksista kotimaisilta talousyksiköiltä ulkomaisille talousyksiköille.

Toimintaylijäämä, netto

Toimintaylijäämä (netto) saadaan, kun arvonlisäyksestä vähennetään palkansaajakorvaukset ja tuotannon ja tuonnin verot miinus tukipalkkiot sekä kiinteän pääoman kuluminen. Se on tuotantotoimintojen yli- tai alijäämä ennen korkoja, maanvuokria tai muita maksuja ja vastaa tuloa, jonka yksiköt saavat tuotantovälineidensä omasta käytöstä.

Toimipaikka

Toimipaikka eli paikallinen toimialayksikkö on

- yhden yrityksen tai yritystyyppisen yksikön omistama
- yhdessä paikassa sijaitseva
- pääasiassa yhdenlaisia tavaroita tai palveluksia tuottava tuotantoyksikkö.

Toimipaikkoja ovat esim. maatila, tehdas, myymälä, torikoju ja kioski. Julkishallinnon toimipaikkoja ovat mm. verotoimisto, kunnan kirjasto ja terveyskeskus.

Toimipaikka on toimialaluokitusta sovellettaessa keskeinen yksikkö, koska

- toimipaikkakohtainen tieto antaa parhaan kuvan talouden rakenteesta
- yritystoiminnasta voidaan toimipaikkojen avulla kerätä tietoja ja laatia tilastoja maantieteellisten ja hallinnollisten alueiden mukaisesti
- monitoimialaisista yrityksistä saadaan toimialoittain eriteltyä tietoa
- monet tuotantoon liittyvät perustiedot, hyödykkeiden hinnat, kuukausittaiset myyntitiedot ym. on nopeinta ja taloudellisinta kerätä suoraan toimipaikoilta

- kaikki henkilöperustiset tilastot kuvaavat väestön toimiala- eli elinkeinonjakaumaa toimipaikkojen kautta.

Usein toimipaikka rajataan sen mukaan, miten yrityksen laskentatoimi pystyy antamaan tietoa ja mitä perustietoja tilastoon tarvitaan.

Eri yritysten yksiköt ovat eri toimipaikkoja, vaikka ne sijaitisivat samassa paikassa. Niinpä kauppiastavaratalo, ostoskeskus tai teollisuuskylä ei muodosta yhtä toimipaikkaa, koska niissä toimii useita yrityksiä. Sen sijaan jokaisella niissä toimivalla yrityksellä on ainakin yksi toimipaikka kyseisessä paikassa.

Jokainen yrityksen osa, jolla on oma osoite, on toimipaikka. Tästä periaatteesta joudutaan eräissä tapauksissa tinkimään. Aina ei yrityksiltä saada riittävän yksityiskohtaista tietoa toimipaikoista. Toisinaan taas toiminta on niin lyhytaikaista tai nopeasti paikasta toiseen siirtyvää, että osoitepaikkaa ei ole järkevää pitää toimipaikkana. Tämän vuoksi varsinkin rakentamisen ja liikenteen toimialoilla toimipaikka on usein alue-, piiri- tms. pysyvä toimisto, josta alueen toimintaa johdetaan.

Jos yritys harjoittaa samassa paikassa selvästi toisistaan poikkeavia toimintoja, se jaetaan usein eri toimipaikoiksi. Näin eri toiminnot saadaan tilastoissa riittävästi esiin. Toisaalta esimerkiksi tavaratalo on toiminnallisesti yhtenäinen kokonaisuus, jota pidetään yhtenä toimipaikkana. Kun harkitaan, onko monimuotoinen toiminta jaettava pienemmiksi toimipaikoiksi, käytetään perusteena eri toimintojen ehdotonta sekä suhteellista suuruutta.

Koska yritys aina toimii jossakin paikassa, sillä on vähintään yksi toimipaikka. Useimmat yritykset ovat yksitoimipaikkaisia, mutta suurimmilla yrityksillä voi olla satoja toimipaikkoja eri puolilla maata. Lisäksi nämä voivat toimia eri aloilla.

Tukipalkkiot

Tukipalkkiot (D.3) ovat juoksevia vastikkeettomia maksuja, joita julkisyhteisöt tai Euroopan unionin laitokset suorittavat kotimaisille tuottajille tavoitteenaan vaikuttaa niiden tuotannon tasoon, hintoihin tai tuotantotekijäkorvauksiin. Muut markkinattomat tuottajat voivat saada muita tuotantotukipalkkioita ainoastaan, mikäli nuo maksut ovat riippuvaisia yleisistä sekä markkinatuottajiin että markkinattomiin tuottajiin sovellettavista säännöksistä.

Euroopan unionin laitosten myöntämät tukipalkkiot kattavat ainoastaan suoraan kotimaisille tuotantoyksiköille tehdyt tulonsiirrot.

Tukipalkkiot luokitellaan seuraavasti:

a) tuotetukipalkkiot (D.31)

(1) tuontitukipalkkiot (D.311)

(2) muut tuotetukipalkkiot (D.319)

b) muut tuotantotukipalkkiot (D.39).

Tuotos perushintaan

Tuotos perushintaan koostuu tilinpitojakson aikana tuotetuista tuotteista. Tuotos eritellään kolmeen tyyppiin: markkinatuotos, tuotos omaan loppukäyttöön ja muu markkinaton tuotos. Tuotos on kirjattava ja arvotettava silloin kun tuotantoprosessi tuottaa sen.

Väliuotekäyttö

Väliuotekäyttö koostuu tuotantoprosessissa panoksina kulutettujen tavaroiden ja palveluiden arvosta, lukuun ottamatta kiinteitä varoja, joiden kulutus kirjataan kiinteään pääoman kulumisena. Tavarat ja palvelut voidaan joko muuntaa tai käyttää hyväksi tuotantoprosessissa.

Väliuotteina käytetyt tuotteet pitää kirjata ja arvottaa sillä hetkellä, jolloin ne joutuvat tuotantoprosessiin. Ne on arvotettava samanlaisten tavaroiden tai palveluiden sen hetkisiin ostajan hintoihin.

Liite 4. Maakunnittaiset avainluvut

Tunnusluku	Koko Maa	Uusimaa	Varsinais-Suomi	Satakunta	Kanta-Häme	Pirkanmaa	Päijät-Häme	Kymenlaakso
MATKAILUN KOKONAISKYSYNTÄ, milj EUR	14 165	6 915	753	232	235	801	302	273
Ulkomainen matkailukysyntä, milj EUR	4 035	2 228	152	29	33	121	52	69
Kotimainen matkailukysyntä, milj EUR	10 130	4 687	601	202	202	680	250	205
Kotimainen vapaa-ajan matkailukysyntä, milj EUR	7 691	3 357	468	166	152	552	207	158
Kotimainen muu matkailukysyntä, milj EUR	2 439	1 330	133	36	50	128	44	46
Ulkomaisen matkailukysynnän osuus matkailun kokonaiskysynnästä	28 %	32 %	20 %	13 %	14 %	15 %	17 %	25 %
Kotimaisen vapaa-ajan matkailukysynnän osuus matkailun kokonaiskysynnästä	54 %	49 %	62 %	72 %	65 %	69 %	68 %	58 %
Kotimaisen muun matkailukysynnän (korvatut työmatkat, omat mökit) osuus matkailun kokonaiskysynnästä	17 %	19 %	18 %	16 %	21 %	16 %	15 %	17 %
MATKAILUARVONLISÄYKSEN OSUUS PERUSHIN-TAISESTA BKT:STA (sis työnantajien kulut)	2,5 %	2,7 %	2,1 %	1,2 %	1,7 %	1,8 %	1,9 %	1,8 %
Matkailuarvonlisäyksen osuus perushintaisesta bkt:sta (ilman työnantajien kuluja)	2,0 %	2,2 %	1,7 %	1,0 %	1,3 %	1,5 %	1,6 %	1,5 %
Matkailukysynnän arvonlisä, milj EUR (sis työnantajien kulut)	4 361	1 859	288	75	80	262	99	90
Matkailukysynnän arvonlisä, milj EUR (ilman työnantajien kuluja)	3 562	1 501	237	63	63	220	85	75
BKT:n arvonlisäys (brutto perushintaan ((ei sis. tuoteveroja ja tuotetukipalkkioita)), milj EUR	176 987	69 264	13 777	6 403	4 776	15 029	5 321	4 950
MATKAILUTOIMIALOJEN TYÖLLISYYS, henkilöitä	137 000	52 850	11 150	4 450	3 450	12 100	4 050	3 700
Matkailutoimialojen tehdyt työtunnit, miljoonaa tuntia	234,1	89,5	19,2	7,6	6,0	20,5	7,1	6,7
Matkailun aikaansaama laskennallinen työllisyys matkailutoimialoilla, työllisten määrä	59 900	21 700	4 100	1 400	1 100	4 800	1 600	1 500
Matkailun aikaansaama laskennallinen työllisyys matkailutoimialoilla, tehdyt työtunnit, miljoonaa tuntia	102,5	36,7	7,1	2,4	1,9	8,1	2,8	2,7
Matkailutoimialojen työvoiman osuus kaikista työllisistä	5,5 %	6,3 %	5,3 %	4,3 %	4,6 %	5,6 %	4,9 %	4,9 %

Tunnusluku	Koko Maa	Etelä-Karjala	Etelä-Savo	Pohjois-Savo	Pohjois-Karjala	Keski-Suomi	Etelä-Pohjanmaa	Pohjanmaa
MATKAILUN KOKONAISKYSYNTÄ, milj EUR	14 165	448	384	416	267	486	234	186
Uikomainen matkailukysyntä, milj EUR	4 035	299	88	63	55	74	17	37
Kotimainen matkailukysyntä, milj EUR	10 130	149	296	353	211	412	217	149
Kotimainen vapaa-ajan matkailukysyntä, milj EUR	7 691	118	224	290	160	328	169	113
Kotimainen muu matkailukysyntä, milj EUR	2 439	31	73	63	51	84	48	35
Ulkomaisen matkailukysynnän osuus matkailun kokonaiskysynnästä	28 %	67 %	23 %	15 %	21 %	15 %	7 %	20 %
Kotimaisen vapaa-ajan matkailukysynnän osuus matkailun kokonaiskysynnästä	54 %	26 %	58 %	70 %	60 %	68 %	72 %	61 %
Kotimaisen muun matkailukysynnän (korvatut työmatkat, omat mökit) osuus matkailun kokonaiskysynnästä	17 %	7 %	19 %	15 %	19 %	17 %	21 %	19 %
MATKAILUARVONLISÄYKSEN OSUUS PERUSHIN-TAISESTA BKT:STA (sis työnantajien kulut)	2,5 %	3,2 %	3,6 %	2,2 %	2,4 %	2,4 %	1,5 %	1,1 %
Matkailuarvonlisäyksen osuus perushintaisesta bkt:sta (ilman työnantajien kuluja)	2,0 %	3,0 %	2,9 %	1,9 %	1,9 %	2,0 %	1,2 %	0,9 %
Matkailukysynnän arvonlisä, milj EUR (sis työnantajien kulut)	4 361	128	136	146	98	168	74	62
Matkailukysynnän arvonlisä, milj EUR (ilman työnantajien kuluja)	3 562	119	110	124	79	139	59	50
BKT:n arvonlisäys (brutto perushintaan ((ei sis. tuoteveroja ja tuotetukipalkkioita)), milj EUR	176 987	3 999	3 766	6 589	4 121	7 077	4 968	5 675
MATKAILUTOIMIALOJEN TYÖLLISYYS, henkilöitä	137 000	3 100	3 350	4 800	3 200	5 350	3 000	3 250
Matkailutoimialojen tehdyt työtunnit, miljoonaa tuntia	234,1	5,3	5,7	8,3	5,4	9,2	5,1	5,6
Matkailun aikaansaama laskennallinen työllisyys matkailutoimialoilla, työllisten määrä	59 900	1 700	1 600	2 300	1 500	2 300	1 300	900
Matkailun aikaansaama laskennallinen työllisyys matkailutoimialoilla, tehdyt työtunnit, miljoonaa tuntia	102,5	2,9	2,7	4,0	2,5	4,0	2,2	1,6
Matkailutoimialojen työvoiman osuus kaikista työllisistä	5,5 %	5,8 %	5,4 %	4,6 %	4,9 %	4,8 %	3,4 %	3,7 %

Tunnusluku	Koko Maa	Keski-Pohjanmaa	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu	Lappi	Ahvenanmaa
MATKAILUN KOKONAISKYSYNTÄ, milj EUR	14 165	77	655	232	932	339
Uikomainen matkailukysyntä, milj EUR	4 035	11	121	48	378	161
Kotimainen matkailukysyntä, milj EUR	10 130	66	534	183	555	178
Kotimainen vapaa-ajan matkailukysyntä, milj EUR	7 691	50	447	146	454	132
Kotimainen muu matkailukysyntä, milj EUR	2 439	17	87	37	101	46
Ulkomaisen matkailukysynnän osuus matkailun kokonaiskysynnästä	28 %	14 %	18 %	21 %	40 %	47 %
Kotimaisen vapaa-ajan matkailukysynnän osuus matkailun kokonaiskysynnästä	54 %	65 %	68 %	63 %	49 %	39 %
Kotimaisen muun matkailukysynnän (korvatut työmatkat, omat mökit) osuus matkailun kokonaiskysynnästä	17 %	22 %	13 %	16 %	11 %	14 %
MATKAILUARVONLISÄYKSEN OSUUS PERUSHIN-TAISESTA BKT:STA (sis työnantajien kulut)	2,5 %	1,4 %	2,0 %	3,9 %	5,9 %	14,9 %
Matkailuarvonlisäyksen osuus perushintaisesta bkt:sta (ilman työnantajien kuluja)	2,0 %	1,1 %	1,7 %	3,3 %	5,3 %	12,9 %
Matkailukysynnän arvonlisä, milj EUR (sis työnantajien kulut)	4 361	27	221	71	303	175
Matkailukysynnän arvonlisä, milj EUR (ilman työnantajien kuluja)	3 562	21	192	59	270	151
BKT:n arvonlisäys (brutto perushintaan ((ei sis. tuotevero- ja ja tuotetukipalkkioita)), milj EUR	176 987	1 965	11 161	1 802	5 165	1 178
MATKAILUTOIMIALOJEN TYÖLLISYYS, henkilöitä	137 000	1 250	7 700	1 800	5 800	2 700
Matkailutoimialojen tehdyt työtunnit, miljoonaa tuntia	234,1	2,2	13,5	3,0	9,9	4,6
Matkailun aikaansaama laskennallinen työllisyys matkailutoimialoilla, työllisten määrä	59 900	500	3 500	1 100	4 400	2 100
Matkailun aikaansaama laskennallinen työllisyys matkailutoimialoilla, tehdyt työtunnit, miljoonaa tuntia	102,5	0,9	6,1	1,8	7,5	3,6
Matkailutoimialojen työvoiman osuus kaikista työllisistä	5,5 %	4,0 %	4,6 %	5,3 %	7,5 %	14,7 %

Alueellinen matkailutilinpito

ISSN 1797-3562 (verkkajulkaisu)

ISBN 978-952-327-220-0

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet